

Det norske markedet for elektroniske kommunikasjonstjenester

1. halvår 2009

14. oktober 2009

Post- og teletilsynet

NØKKELTALL 1. halvår 2009	1. halvår 2008	1. halvår 2009	Endring, prosent
Fast telefoni			
Abonnement	1 944 935	1 843 164	-5 %
<i>Av dette:</i>			
Privat	1 539 940	1 450 128	-6 %
Bedrift	404 995	393 036	-3 %
Antall kunder bredbåndstelefoeni	491 930	519 600	6 %
Trafikk i millioner minutter	4 542	3 866	-15 %
<i>Av dette:</i>			
Privat	2 895	2 391	-17 %
Bedrift	1 646	1 476	-10 %
Inntekter av fasttelefoeni (millioner kroner, ekskl. terminering)	3 480	3 161	-9 %
<i>Av dette:</i>			
Privat	2 016	1 789	-11 %
Bedrift	1 465	1 371	-6 %
Mobiltelefoni			
Abonnement (inklusive kontantkort)	5 089 906	5 244 608	3 %
Trafikk i millioner minutter	5 170	5 576	8 %
Antall SMS-meldinger (millioner)	3 090	3 200	4 %
Antall MMS-meldinger (millioner)	70	49	-30 %
Inntekter av mobiltelefon (millioner kr, ekskl. terminering og roaming)	7 639	7 581	-1 %
Mobilt bredbånd			
Abonnement	164 457	381 548	132 %
Omsetning	193	339	76 %
Bredbånd			
Abonnement på internett over bredbånd	1 520 585	1 612 896	6 %
<i>Av dette:</i>			
Privat	1 373 694	1 464 755	7 %
Bedrift	146 891	148 141	1 %
Inntekter fra internett over bredbånd (millioner kr)	2 994	3 257	9 %
<i>Av dette:</i>			
Privat	2 276	2 485	9 %
Bedrift	718	772	8 %
Oppringt internett	37	28	-24 %
Totalomsetning	14 343	14 366	0,2 %

Det norske ekomarkedet

1. halvår 2009

Innhold

1. Innledning	4
1.1 Utvikling i antall tilbydere	4
1.2 Tiltak fra Post- og teletilsynet første halvår 2009	5
1.3 Forbrukerinformasjon	6
2. Abonnement	8
2.1 Fasttelefoni	8
2.2 Mobiltelefoni	10
2.3 Mobilt bredbånd	11
2.4 Fast bredbånd	12
3 Trafikk	15
3.1 Fasttelefoni	15
3.2 Mobiltelefoni	17
3.3 Totaltrafikk fra fastnett og mobilnett	18
3.4 Mobilt bredbånd	19
4 Omsetning	21
4.1 Fasttelefoni	21
4.2 Mobiltelefoni	22
4.3 Mobilt bredbånd	23
4.4 Fast bredbånd	25
4.5 Totalomsetning	26
5 Markedsandeler	27
5.1 Fasttelefoni	27
5.2 Mobiltelefoni	28
5.3 Mobilt bredbånd	29
5.4 Fast bredbånd	29
5.5 Telenors andel av total omsetning	30
6 Distribusjon av TV til sluttbruker	31
6.1 Innledning	31
6.2 Abonnement	32
6.3 Omsetning	33
6.4 De største tilbyderne	33
7 Internasjonale sammenligninger	34
7.1 Fasttelefoni	34
7.2 Mobiltelefoni	35
Vedlegg 1: Operative tilbydere av teletjenester per 30. juni 2009	37
Vedlegg 2: Tilbydere med sterk markedsstilling (SMP) og tilhørende forpliktelser	39
Vedlegg 3: Ord og uttrykk	41

1. Innledning

Post- og teletilsynet (PT) har utgitt halvårsrapporten om det norske ekomarkedet fra og med første halvår 2001. Halvårsrapporten har et mindre omfang enn den årlige rapporten. Formålet med denne rapporten er å vise de viktigste tendensene i markedet for offentlig elektronisk kommunikasjon (ekomarkedet).

Fra og med første halvår 2008 henter ikke PT inn statistikk på halvårsbasis for overføringskapasitet¹. PT har valgt dette for å redusere belastningen for operatørene. Samtidig er databehovet knyttet til SMP analysene ivaretatt gjennom innhenting av data for hele år.

Det er foretatt enkelte endringer i tallene fra tidligere år. PT foretar kvalitetskontroll av de dataene og øvrig informasjon som blir sendt inn av aktørene. Noen ganger er det likevel slik at PT ikke avdekker feilrapportering før flere års data kan sammenholdes. PT tar derfor forbehold om at mindre feil kan forekomme.

1.1 Utvikling i antall tilbydere

Per 30. juni 2009 var det totalt 193 operative tjenestetilbydere av elektronisk kommunikasjon i form av fasttelefoni (inklusive bredbåndstelefon), mobiltelefoni, mobilt bredbånd og Internett (fast bredbånd og oppringt internett). Tilsvarende antall per 30. juni 2008 var 183.

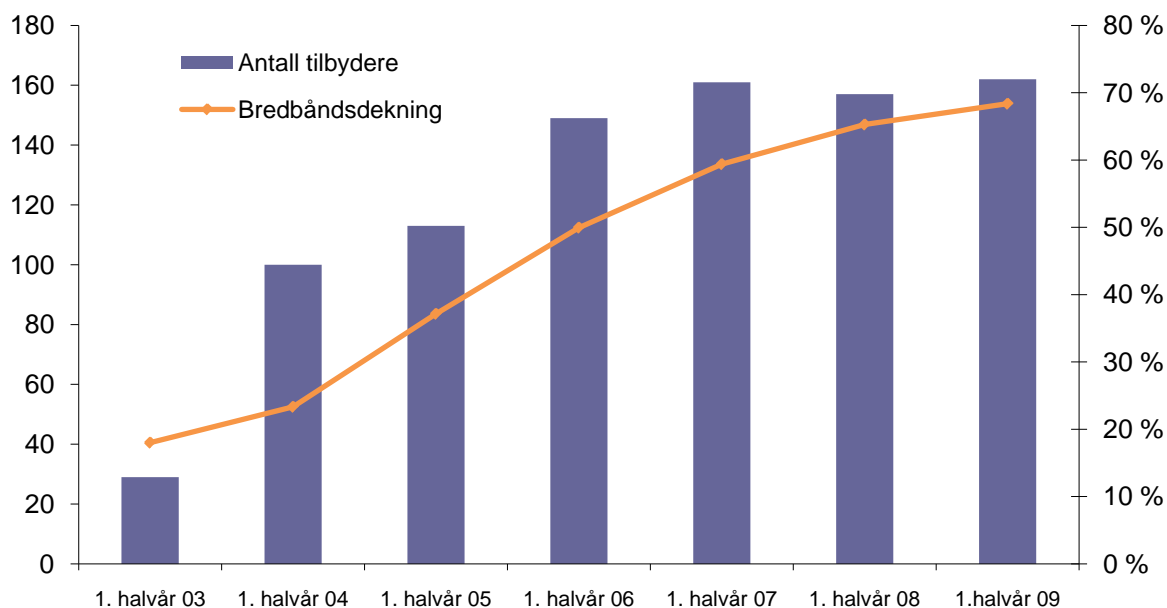
	30.06.2008	31.12.2008	30.06.2009
Fastelefon	90	87	94
Av dette: bredbåndstelefon	81	77	79
Mobiltelefoni	27	29	26
Av dette: mobilt bredbånd	7	9	11
Bredbånd / internett	157	156	153

Tabell 1 Antall tilbydere på ekomarkedet

Det er nå mer enn 1,46 millioner privatkunder som har bredbånd. Antall private bredbånd-abonnement økte med 6,6 prosent fra første halvår 2008 til første halvår 2009. Totalt har 68 prosent av husstandene i Norge bredbånd. Dette er en økning fra 65 prosent i samme periode året før.

¹ Overføringskapasitet brukes blant annet til sammenkobling av lokale nett for virksomheter med geografisk atskilte lokaliseringer, dataoverføring for salgssteder med betalingsterminaler, overføring av kringkastingssignaler, produksjon av offentlig telefontjeneste, internett, dataoverføringstjenester og verdipøkende tjenester.

Figur 1 viser utviklingen av bredbåndsdekningen og antall tilbydere fra første halvår 2003 til første halvår 2009. Bredbånd betyr i denne sammenheng at husholdningen kan motta de fleste tjenester som overføres via Internett med tilfredsstillende kvalitet.

Figur 1 Antall bredbåndstilbydere og andel av husholdningene med bredbånd

Mobilitet i mobilmarkedet

I første halvår 2009 har i gjennomsnitt om lag 48.000 mobilabonnenter hver måned byttet abonnement til et annet mobilselskap og beholdt sitt gamle nummer. Tilsvarende månedstall for første halvår 2008 var 49.700. I løpet av første halvår 2009 har mellom fem og seks prosent av abonnentene byttet til en annen tjenestetilbyder og beholdt nummeret. Muligheten til å ta med seg mobilnummeret til et annet selskap ble igangsatt 1. november 2001. Siden den gang har mer enn 3,8 millioner abonnenter byttet mobilselskap og beholdt nummeret.

1.2 Tiltak fra Post- og teletilsynet første halvår 2009

Sterk markedsstilling (SMP)

I markedene for elektronisk kommunikasjon vil enkelte tilbydere kunne ha såkalt sterk markedsstilling (SMP = Significant Market Power). Slike tilbydere skal i henhold til ekomloven pålegges særskilte forpliktelser. En eventuell regulering skal bidra til bærekraftig konkurranse i markedene for elektronisk kommunikasjon. EU-kommisjonen og EFTAs overvåkingsorgan (ESA) identifiserte opprinnelig 18 ulike markeder som kunne være relevante for særskilt regulering. EU-kommisjonen oppdaterte i desember 2007 sin liste av relevante markeder. Antall markeder ble redusert til 7, og ESA fastsatte i november 2008 en identisk liste av markeder.

Etter en ny gjennomgang av marked 4 (tilgang til det faste aksessnett, LLUB) og marked 5 (bitstrømstilgang), har PT funnet at Telenor fortsatt har sterk markedsstilling i begge disse grossistmarkedene. Vedtak ble fattet i april 2009, og Telenor ble pålagt særskilte forpliktelser i disse markedene. Vedtakene innebærer i stor grad en videreføring av tidligere regulering, men maksimalprisen for full tilgang til Telenors kobberaksessnett ble redusert fra 105 til 95 kroner per måned. Vedtakene er pålagt av TDC og Ventelo, og klagen er til behandling hos Samferdselsdepartementet.

PT har i første halvår 2009 startet en ny gjennomgang av markedet for tilgang til og samtaleoriginering i mobilnett (tidligere marked 15). Dette grossistmarkedet er fjernet i ESAs oppdaterte anbefaling om relevante markeder. PT må derfor vurdere om kriteriene for ex-ante regulering er oppfylt før eventuell ny analyse kan gjennomføres. Revidert analyse og eventuelt varsel om virkemiddelvedtak er planlagt sendt på nasjonal høring i oktober 2009.

Videre har PT i første halvår 2009 startet arbeidet med nye markedsanalyser i sluttbrukermarkedene for fasttelefoni (tidligere marked 1-6). Trafikkmarkedene (tidligere marked 3-6) er fjernet fra ESAs anbefaling, og PT må også her vurdere om kriteriene for ex-ante regulering er oppfylt. Revidert analyse og eventuelt varsel om virkemiddelvedtak er planlagt sendt på nasjonal høring rundt årsskiftet 2009/2010.

PT fattet 2. april 2009 vedtak om prinsipper for utarbeidelse av regnskapsmessig skille i grossistmarkedene for overføringskapasitet (tidligere marked 13 og 14). I vedtaket pålegger PT Telenor å rapportere regnskapsmessig skille separat for henholdsvis lavhastighets- og høyhastighetssamband. Dette betyr at Telenor skal oversende to regnskapsoppstillinger, én for hver av virksomhetene i de tilhørende sluttbrukermarkedene til marked 13 og 14. Første rapportering basert på de nye prinsippene vil være for regnskapsåret 2008.

PT er i ferd med å oppdatere og videreutvikle LRIC-modellen for terminering av tale i mobilnett (marked 7, tidligere marked 16). Den nye modellen vil inkludere kostnader for 3G og beregne kostnadene for en ny nettverksoperatør i Norge. Modellen vil bli ferdigstilt i løpet av 2009.

PT har også startet utvikling av LRIC-modeller for samtrafikk i fastnett (marked 2 og 3, tidligere marked 8 og 9), samt for full og delt tilgang til faste aksessnett (marked 4). Disse modellene vil bli ferdigstilt i 2010.

En nærmere oversikt over status vedrørende de enkelte markedene er gitt i vedlegg 2.

Lyses termineringspriser

Lyse Tele AS (Lyse) er utpekt som tilbyder med sterk markedsstilling i markedet for terminering i eget fastnett og er bl.a. pålagt å ha "rimelig" termineringspris. Ettersom selskapets pris lå ca. 100 % over Telenors regulerte pris, ba PT Lyse om å dokumentere grunnlaget for en høyere termineringspris enn Telenor. PT fant at det ikke var grunnlag for at Lyse skulle ha høyere termineringspris og fattet 3. april 2009 vedtak om at Lyse må redusere termineringsprisen til samme nivå som Telenor innen 1. juli i år. Vedtaket er påklaget av Lyse, og klagen er til behandling hos Samferdselsdepartementet.

1.3 Forbrukerinformasjon

Nettportaler

Post- og teletilsynet legger stor vekt på informasjon til forbrukerne og bedriftene om ekomarkedet. På Post- og teletilsynets hjemmeside er det en egen forbrukertjeneste som inneholder informasjon på bred basis om blant annet fasttelefoni, mobiltelefoni, bredbåndstelefoner og Internett. På hjemmesiden er det også lenker til portaler for informasjon på særskilte områder.

- På nettstedet telepriser (www.telepriser.no) kan brukere sammenlikne priser hos de ulike tjenestetilbydere for fasttelefoni, mobiltelefoni, bredbåndstelefoner og Internett. Nettstedet gir også annen nyttig informasjon om elektroniske kommunikasjonstjenester.
- I portalen nettvett (www.nettvett.no) gis det informasjon, råd og veiledning om sikker bruk av Internett. Informasjonene er rettet mot både forbrukere og mindre bedrifter. Nettstedet er utviklet av Post- og teletilsynet i samarbeid med andre myndigheter, ikt-bransjen og representanter for brukerne.

- I bredbåndsportalen (www.bredbandsporten.no) gis det informasjon om bredbånd til forbrukerne, bedrifter, tilbyderne og utbyggerne av bredbånd.

Brukerklagenemnda

Brukerklagenemnda (BKN) ble opprettet 1. februar 2006 og er en klageordning hvor forbrukere og mindre bedrifter kan få behandlet sine klager på elektroniske kommunikasjonstjenester. En tilbyder som tilbyr leveringspliktige tjenester, annen offentlig telefontjeneste og Internettilgang har lovfestet plikt til å delta i BKN jfr. ekomloven § 11-5 og ekomforskriften § 10-1.

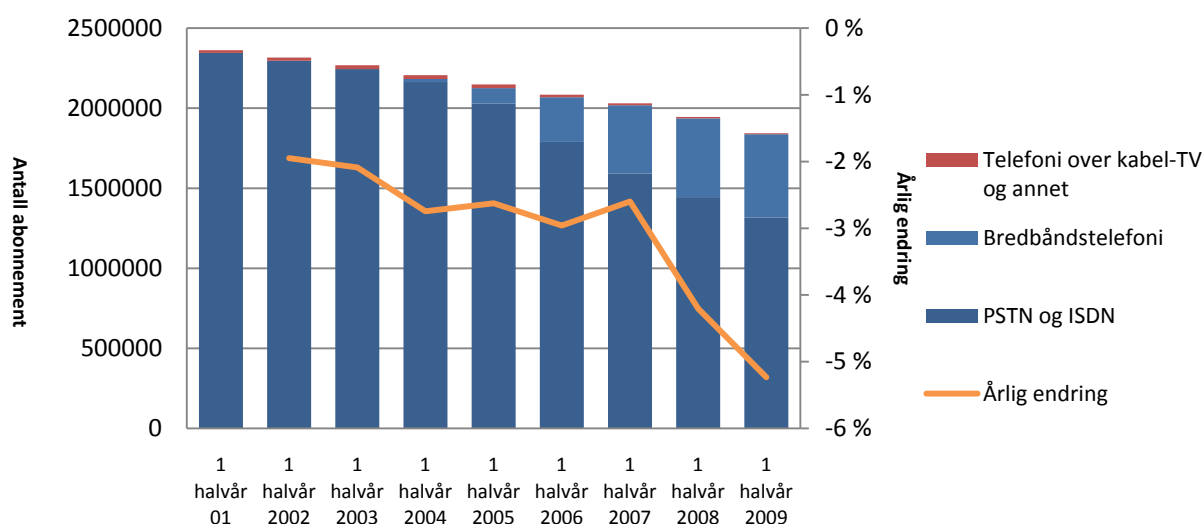
Ved utgangen av første halvår 2009 var 142 tilbydere registrert hos BKN. I første halvår 2009 mottok nemnda 206 klager. Av disse er 61 klager løst i minnelighet. De øvrige klagenes mottatt i 2009 er ennå ikke ferdigbehandlet. BKN har i løpet av første halvår 2009 behandlet 214 saker som ble mottatt i 2008. Klager fikk medhold i 15 av avgjørelsene, delvis medhold i 43 avgjørelser, ikke medhold i 154 avgjørelser og 2 saker ble avvist.

2. Abonnement

2.1 Fasttelefoni

Det har siden 1996 vært nedgang i totalt antall fasttelefoniabonnement². PSTN og ISDN abonnement falt med nær 9 prosent fra utgangen av juni 2008 til utgangen av juni 2009. Dette tilsvarer om lag 127.000 abonnement. Nedgangen fra utgangen av juni 2007 til samme tidspunkt 2008 var rett over 9 prosent. Fallet i antall PSTN og ISDN abonnement kompenseres i mindre grad enn tidligere av vekst i antall bredbåndstelefonabonnement. Veksten i antall bredbåndstelefonabonnement fra utgangen av første halvår 2008 til samme tidspunkt i 2009 var om lag 28.000 abonnement. Veksten fra utgangen av første halvår 2007 til utgangen av første halvår 2008 var om lag 66.000 abonnement.

Figur 2 viser at det er totalt 102.000 færre fasttelefoniabonnement ved utgangen av juni 2009 sammenlignet med samme tidspunkt i 2008. Dette innebærer en nedgang på over 5 prosent, mot i overkant av 4 prosent fra utgangen av første halvår 2007 til utgangen av første halvår 2008.

Figur 2 Utvikling i antall abonnement på fasttelefoni. Årlig endring for totalt antall abonnement

Tabell 2 viser utviklingen i PSTN og ISDN abonnement for privatmarkedet og bedriftsmarkedet. Nedgangen er noe mindre i bedriftsmarkedet enn i privatmarkedet. Totalt falt antall PSTN og ISDN abonnement i privatmarkedet med 108.000 fra utgangen av første halvår 2008 til samme tidspunkt i 2009. Reduksjonen fra utgangen av første halvår 2007 til samme tidspunkt i 2008 var 122.000. I bedriftsmarkedet falt antall PSTN og ISDN 2B+D abonnement med henholdsvis 3.400 og 15.400. Antallet ISDN 30B+D abonnement var nær uendret fra første halvår 2008 til første halvår 2009.

Fast forvalg³ ble innført 1. juni 1999, og videresalg av abonnement⁴ ble etablert i 2003. Tabell 2 viser at totalt antall abonnement basert på fast forvalg og videresolgte abonnement er synkende.

² I denne rapporten omtales tradisjonelle fasttelefoniabonnement (PSTN og ISDN), telefoni over kabel-tv og bredbåndstelefon samlet som fasttelefoni.

³ Forvalg og prefiks med fast forvalg ble introdusert i henholdsvis 1998 og 1999. Forvalg gjør det mulig for aktører uten egen abonnentnett å tilby fasttelefoni. Telenor vil imidlertid fremdeles fakturere disse kundene får den månedlige abonnementsavgiften.

⁴ Videresalg av abonnement innebærer at Telenor leverer abonnement til konkurrerende tilbydere, slik at disse kan fakturere kunden både for bruk og abonnement.

	1. halvår 2002	1. halvår 2003	1. halvår 2004	1. halvår 2005	1. halvår 2006	1. halvår 2007	1. halvår 2008	1. halvår 2009
Privatabonnement								
PSTN	1 224 196	1 206 871	1 180 666	1 147 173	1 038 892	933 956	853 970	782 434
ISDN 2B+D	500 103	499 072	481 020	405 571	308 541	238 313	195 911	159 199
Totalt antall abonnement	1 724 299	1 705 943	1 661 686	1 552 745	1 347 433	1 172 269	1 049 881	941 632
Av dette: videresolgte abonnement		15 577	219 449	248 542	240 175	204 806	172 438	145 401
Av dette: fast forvalg	385 092	322 332	129 254	84 880	53 556	38 869	28 488	21 419
Bedriftsabonnement								
PSTN	271 923	238 365	213 421	198 545	185 734	181 184	175 272	171 900
ISDN 2B+D	292 675	290 565	278 894	267 519	246 278	229 052	209 422	194 041
ISDN 30B+D	9 221	9 114	8 871	9 652	9 609	9 727	9 824	9 829
Totalt antall abonnement	573 819	538 044	501 186	475 716	441 620	419 963	394 518	375 770
Av dette: videresolgte abonnement		3 523	48 892	67 467	66 954	65 932	65 529	68 058
Av dette: fast forvalg	49 670	99 150	69 748	44 196	31 938	22 618	17 294	14 338

Tabell 2 Antall PSTN og ISDN abonnement i privat og bedriftsmarkedet, samt fast forvalg.

Totalt hadde om lag 502.000 husstander tatt i bruk bredbåndstelefon i ved utgangen av juni 2009. Dette tilsvarer 35 prosent av alle private fasttelefonikunder, mot 31 prosent ved utgangen av juni 2008. Tabell 3 viser at veksten i antall abonnement har blitt kraftig redusert. Veksten fra utgangen av 2008 til utgangen av første halvår 2009 var på om lag 3.700 abonnement.

	1. halvår 2004	1. halvår 2005	1. halvår 2006	1. halvår 2007	1. halvår 2008	2008	1. halvår 2009
Bredbåndstelefon i	19 402	96 439	277 626	421 190	481 476	498 629	502 334
Telefon i over kabel- TV	23 155	22 037	16 332	11 819	8 583	7 227	6 162

Tabell 3 Utviklingen i antall abonnement for bredbåndstelefon i og telefon i over kabel-tv for privatmarkedet

Bredbåndstelefon i krever at man har en bredbåndstilknytning. 34 prosent av alle husstander med fast bredbåndstilknytning har ved utgangen av juni 2009 tatt i bruk bredbåndstelefon i.

Tallene for antall bredbåndstelefon iabonnement i bedriftsmarkedet er usikre. Dette bunner i at teknologiene som brukes gjør det vanskelig å telle abonnement på samme måte som PSTN og ISDN-abonnement. Det er rapportert 17.266 bedriftsabonnement eller kunder ved utgangen av juni 2009. Samtidig er det rapportert om lag 25.000 talekanaler knyttet til disse abonnementene. Tilsvarende tall ved utgangen av første halvår 2008 var henholdsvis 10.454 abonnement og 24.000 talekanaler.

Tabellen under viser hvor stor andel av norske husstander som har fasttelefon iabonnement. Totalt var om lag 32 av 100 husstander uten fasttelefon ved utgangen av juni 2009.

	1 halvår 2002	1 halvår 2003	1 halvår 2004	1 halvår 2005	1 halvår 2006	1 halvår 2007	1 halvår 2008	1 halvår 2009
Abonnement per 100 husstander	88	87	85	83	81	78	73	68

Tabell 4 Utbredelse av fasttelefon i målt mot antall husstander

2.2 Mobiltelefoni

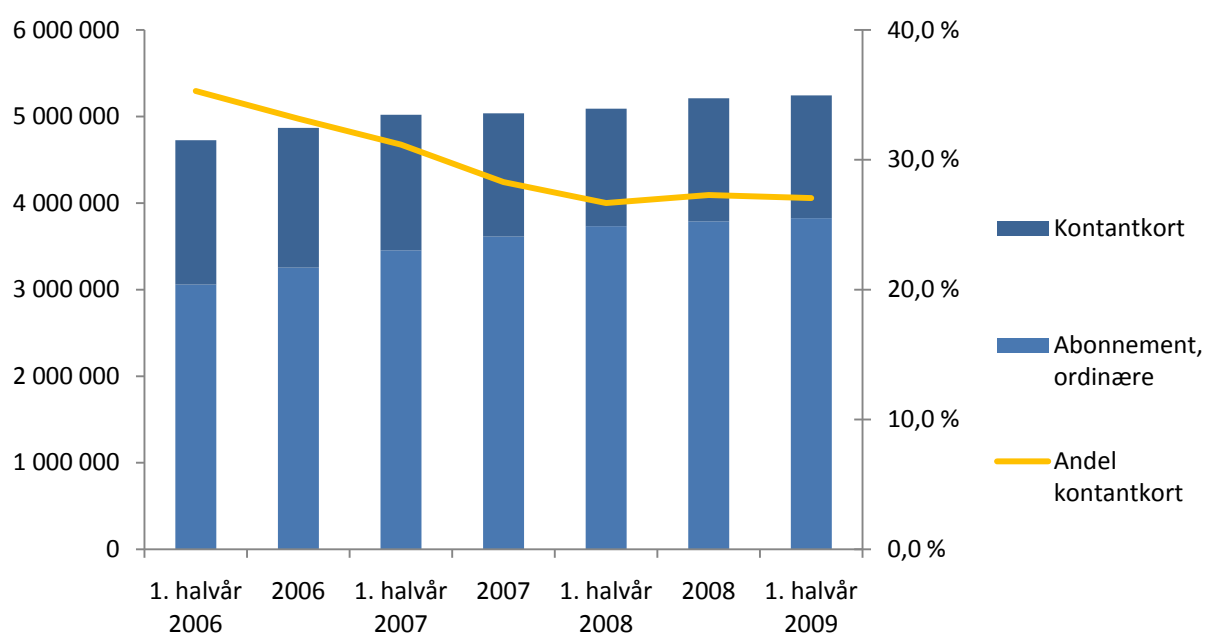
Mobiltelefoniabonnement⁵ regnes i denne rapporten som summen av aktive kontantkort og ordinære etterbetalte abonnement.

Per første halvår 2009 var økningen i antall kontantkort og ordinære mobilabonnement på om lag 3 prosent sammenlignet med utgangen av første halvår 2008. Tilsvarende vekst fra utgangen av første halvår 2007 til første halvår 2008 var på 1,4 prosent.

Antall kontantkort som andel av totalt antall mobiltelefoniabonnement var avtagende frem til første halvår 2008. Andelen kontantkort var per første halvår 2009 på om lag 27 prosent. Det er omtrent det samme som ett år tidligere⁶.

Figur 3 viser at totalt antall mobilabonnement (kontantkort og etterbetalte abonnement) per utgangen av første halvår 2009 var i underkant av 5,245 millioner⁷.

Den reelle mobilutbredelsen er totalt antall mobiltelefoniabonnement sett i forhold til folketallet i Norge, justert for abonnenter som har mer enn ett mobilabonnement⁸. Den reelle mobilutbredelsen ligger på om lag 95 prosent. Det er omtrent det samme som ved utgangen av 2008. Det betyr at veksten i mobiltelefoniabonnement omtrent er den samme som veksten i befolkningen.

Figur 3 Antall ordinære mobilabonnement og kontantkort fra 2006 (abonnementstall justert for M2M)

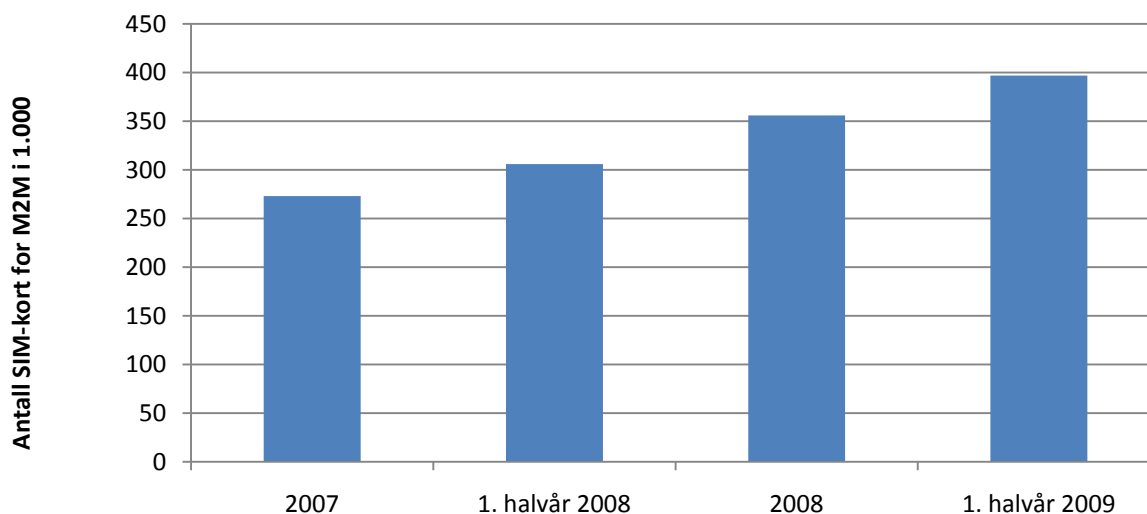
⁵ Mobilabonnement har frem til og med 2007 omfattet både taleabonnement og SIM-kort som benyttes for kommunikasjon mellom datamaskiner (M2M), for eksempel alarmer. Fra 2008 er mobilabonnement kun rene taleabonnement. Abonnementstallene er justert for dette tilbake til 2006.

⁶ Fra og med 2006 har Post- og teletilsynet definert et aktivt kontantkort til å være et kontantkort som har vært aktivt siste tre måneder. Historiske data er justert i henhold til denne definisjonen.

⁷ Data for mobiltelefoni for 2008 er justert i forhold til det som fremkom i ekomrapporten for 2008. Det gjelder så vel abonnement, trafikk og omsetning. Data for mobiltelefoni i denne rapporten omfatter ikke selskapet Barblu.

⁸ En undersøkelse som TNS Gallup gjennomførte for PT i mars 2008 viser at om lag 13 prosent har to eller flere abonnement. Denne prosentandelen er benyttet som justeringsfaktor. Dette er basert på en utvalgsundersøkelse og anslaget på 13 prosent er derfor usikkert. Det betyr også at anslaget for reell mobilutbredelse er usikkert.

SIM-kort blir også benyttet til kommunikasjon mellom datamaskiner (M2M), for eksempel i alarmsystemer. Det har vært en betydelig økning i antall SIM-kort som benyttes for slik maskin-til-maskin kommunikasjon. Per første halvår 2009 har tilbyderne oppgitt om lag 397.000 slike SIM-kort, jfr figur 4. Det utgjør en økning på noe over 90.000 siden utgangen av første halvår 2008.

Figur 4 Antall SIM-kort som benyttes for maskin-til-maskin kommunikasjon (M2M)

2.3 Mobilt bredbånd

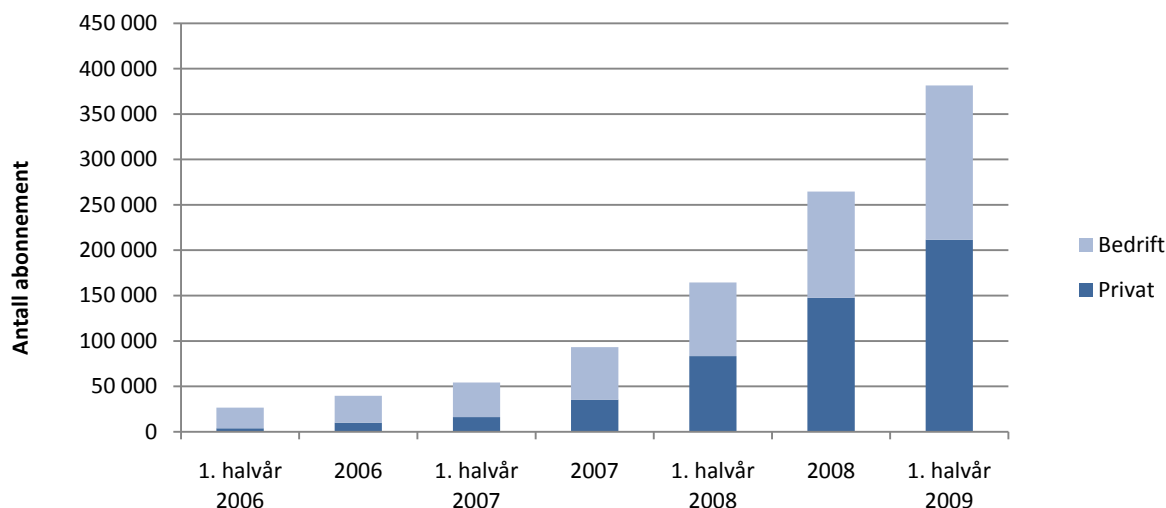
Internettaksess via mobilnettet skjer delvis på basis av ordinære mobiltelefonabonnement og delvis via egne abonnement for mobilt bredbånd. Egne abonnement for mobilt bredbånd ble vanlig fra 2005/06. PT har innhentet data om mobilt bredbånd fra og med første halvår 2006.

Tre selskaper har bortimot alle abonnementene for mobilt bredbånd. Dette er Telenor, NetCom og Ainmt⁹ under merkevaren ICE.

Antall abonnement er vist i figur 5 fordelt på privatkunder og bedriftskunder. Ved utgangen av første halvår 2009 var det nesten 382.000 abonnement for mobilt bredbånd. Det er en økning siden utgangen av første halvår 2008 på over 217.000. Økningen siden utgangen av 2008 er på nesten 117.000.

I de siste to årene har det vært særlig sterk vekst i privatabonnementene, men økningen i andelen privatabonnement er nå flatet ut. Ved utgangen av første halvår 2009 hadde privatkundene i overkant av 55 prosent av totalt antall abonnement for mobilt bredbånd. Det var omtrent samme andel som ved utgangen av 2008.

⁹ Nordisk Mobiltelefon Norge AS skiftet 7. september 2009 navn til Ainmt Norge AS.

Figur 5 Antall abonnement for mobilt bredbånd fordelt på privat- og bedriftskunder

2.4 Fast bredbånd¹⁰

De hyppigst brukte typer av tilknytning til Internett utenom oppringt forbindelse er:

- xDSL (hovedsakelig ADSL)
- Internett via kabel-TV (kabel-modem)
- Bredbånd over optisk fiber
- Fast aksess
- Radioaksess

Totalt var det 1.613 millioner bredbåndssabonnemnt ved første halvår 2009. Dette er en økning på 92.300 i forhold til utgangen av første halvår 2008. Veksten for de to forrige periodene var til sammenligning 173.700 og 235.000. xDSL ble lansert mot slutten av 2000 og er den bredbåndstypen som har størst markedsandel. Ved utgangen av første halvår 2009 var det totalt 1.047 millioner xDSL abonnemnt, en nedgang på 50.000 fra samme periode i 2008. I foregående periode var det en vekst på 58.400 xDSL abonnemnt.

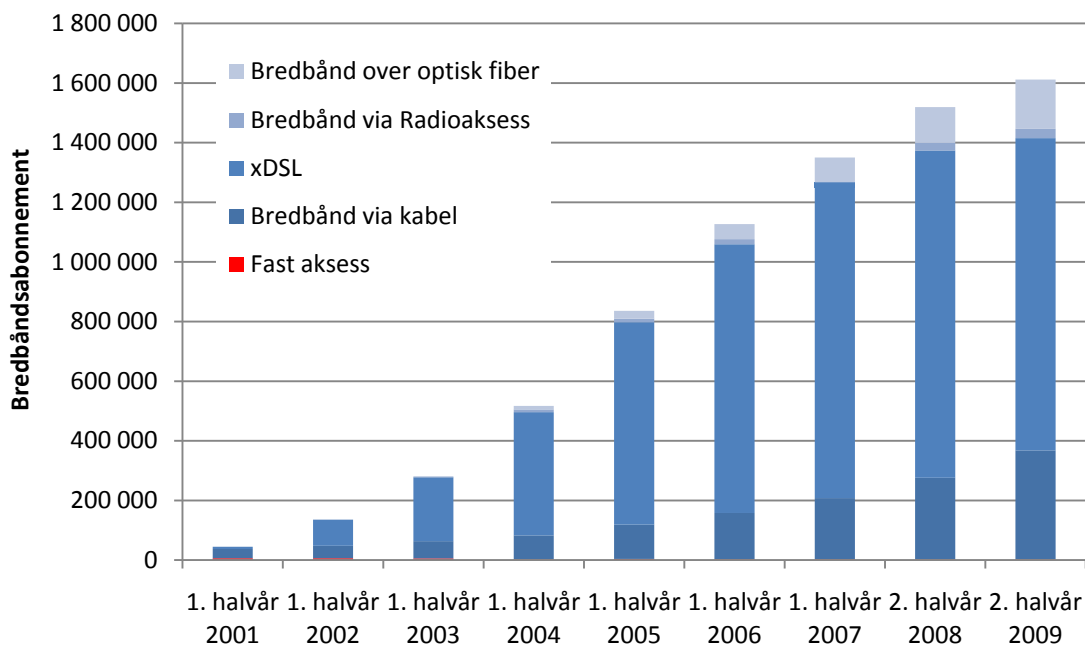
65 prosent av alle bredbåndssabonnemnt er nå på xDSL. Dette er en nedgang på 7 prosentpoeng fra forrige periode.

Internett via kabel-TV leveres i hovedsak av Get og Telenor. Kabel-TV-nett med bredbåndskapasitet har en mindre geografisk utbredelse enn xDSL. Det er per første halvår 2009 totalt 365 500 bredbåndssabonnemnt basert på kabel-TV. Av bredbåndsteknologiene er det kabel-TV som har den største veksten i antall abonnemnt på 91.500 fra første halvår 2008. Til sammenligning var veksten 71.400 i perioden 2007 til 2008.

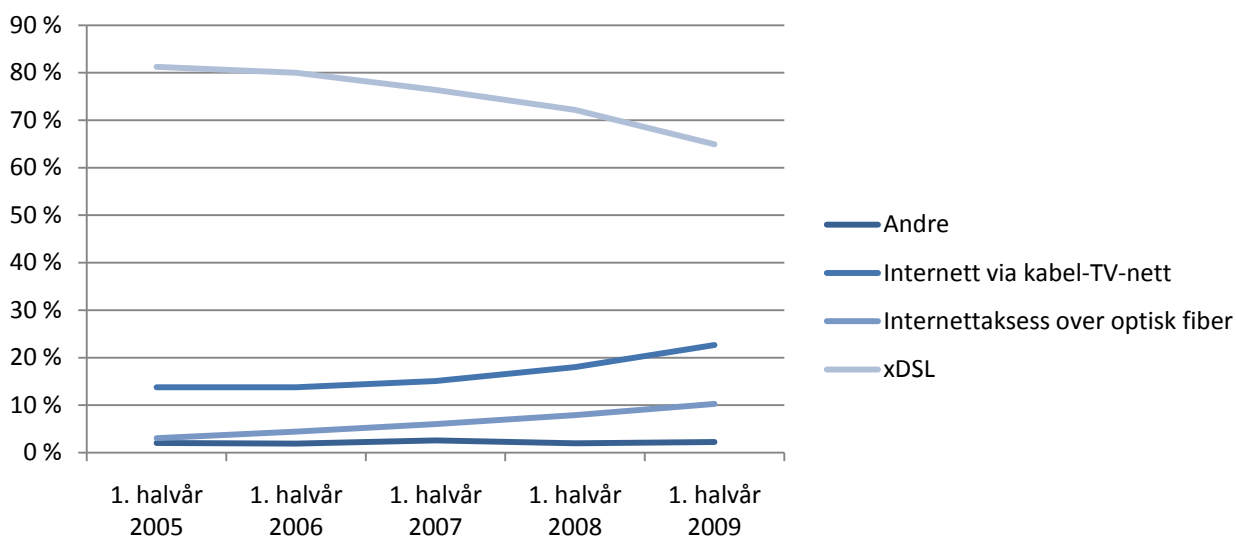
I løpet av de fem siste årene har antall bredbåndssaksesser levert over optisk fiber og radio økt. Ved utgangen av juni 2009 hadde 165.200 kunder bredbånd over optisk fiber, mens 31.000 kunder hadde bredbånd over radioaksess.

Et annet bredbåndsalternativ er fast aksess over leide linjer. Dette er en relativt dyr tjeneste, som er rettet mot bedriftsmarkedet. Det finnes imidlertid også privatkunder med denne typen fast aksess. Per første halvår 2009 var det registrert 2.300 faste aksesser, som er uendret sammenlignet med forrige periode.

¹⁰ Fast bredbånd i denne sammenhengen menes internett over bredbåndssaksess

Figur 6a Faste bredbåndabonnement fordelt på aksessteknologi, privat- og bedriftskunder

Figur 6b Prosentandel fordelt på aksessteknologi, privat- og bedriftskunder

Figuren viser prosentandelen til de ulike bredbåndsteknologiene for bedrift og privat kunder. I gruppen andre inngår fast aksess, radioaksess og øvrige bredbåndabonnement. Antall xDSL abonnementer faller med 7,2 prosentpoeng eller en nedgang på 50 100 abonnement. Bredbånd over kabel-TV vokser med 4,6 prosentpoeng som tilsvarer en økning på 91 500 abonnement fra første halvår 2008. Bredbåndaksess over optisk fiber øker med 45 000 abonnement, en økning på 2,3 prosentpoeng.

Tabell 5 under viser at det i all hovedsak er privatmarkedet som står for volumøkningen av faste bredbåndsabonnement. Det var 91.000 flere private bredbåndsabonnement per første halvår 2009 enn per første halvår 2008. Økningen i bedriftsmarkedet var 1 250.

	1.halvår 2001	1.halvår 2004	1.halvår 2005	1.halvår 2006	1.halvår 2007	1.halvår 2008	1.halvår 2009
Antall bredbåndsabonnement, privat	252 510	466 188	746 903	1 017 375	1 217 091	1 373 694	1 464 755
Antall bredbåndsabonnement, bedrift	27 601	50 960	88 792	109 546	136 011	146 891	148 141
Antall Bredbåndsabonnement, totalt	280 111	517 148	835 695	1 126 921	1 353 102	1 520 585	1 612 896

Tabell 5 Antall bredbåndsabonnement fordelt på privat og bedrift

På privatmarkedet er det rapportert 1.465 millioner faste bredbåndsabonnement. Det betyr at om lag 68 % av husstandene har bredbånd per første halvår 2009.

	1.halvår 2003	1.halvår 2004	1.halvår 2005	1.halvår 2006	1.halvår 2007	1.halvår 2008	1.halvår 2009
Bredbåndsabonnement per 100 husstander	13	23	37	50	59	65	68

Tabell 6 Antall bredbåndsabonnement per 100 husstander

Det ble rapportert om lag 85.000 kunder med oppringt internettforbindelse ved utgangen av juni 2009.

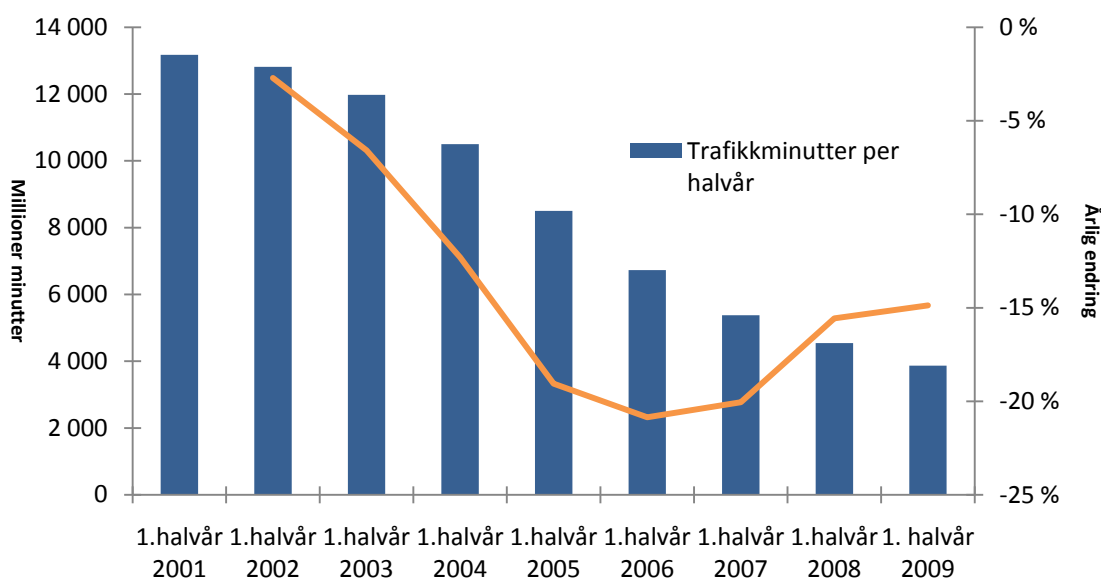
3 Trafikk

For fasttelefon er trafikken nesten utelukkende tidstaksert trafikk. Innen mobiltelefoni er det i tillegg betydelig SMS-trafikk, som takseres per melding og datatrafikk som takseres i forhold til datamengden i antall Mbyte. Trafikktallene for fasttelefoni inkluderer oppringt Internett.

3.1 Fasttelefoni

Tidstaksert trafikk fra fastnettet har vært synkende siden 2001. Totalt antall trafikkin minutter første halvår 2009 var 3,87 milliarder minutter. Fra første halvår 2008 var nedgangen 15 prosent. Nedgangen fra første halvår 2007 til første halvår 2008 var 16 prosent, mens nedgangen fra første halvår 2006 til første halvår 2007 var 20 prosent. Nedgangen i trafikken kan forklares av flere forhold. Det har vært en betydelig overgang fra bruk av oppringt Internett til internettaksess via fast og mobilt bredbånd. Slike abonnement har ikke tidstaksring. Videre har mobiltelefonen erstattet deler av fasttelefonitrafikken. Dessuten kan ulike typer meldingstjenester også ha erstattet deler av trafikken. I tillegg er det nå en nedgang i trafikk fra bredbåndstelefon. De seneste årene har veksten i trafikken fra bredbåndstelefon kompensert noe av fallet i trafikken fra tradisjonell fasttelefoni som PSTN og ISDN.

Fra første halvår 2008 til første halvår 2009 har den totale fastnettrafikken blitt redusert med 675 millioner minutter. Nedgangen fra første halvår 2007 til første halvår 2008 var til sammenligning på 837 millioner minutter. Det er trafikk fra fastnett til fastnett som står for den største andelen av nedgangen.

Figur 7 Trafikkvolum fra fasttelefon og årlig volumendring i prosent.

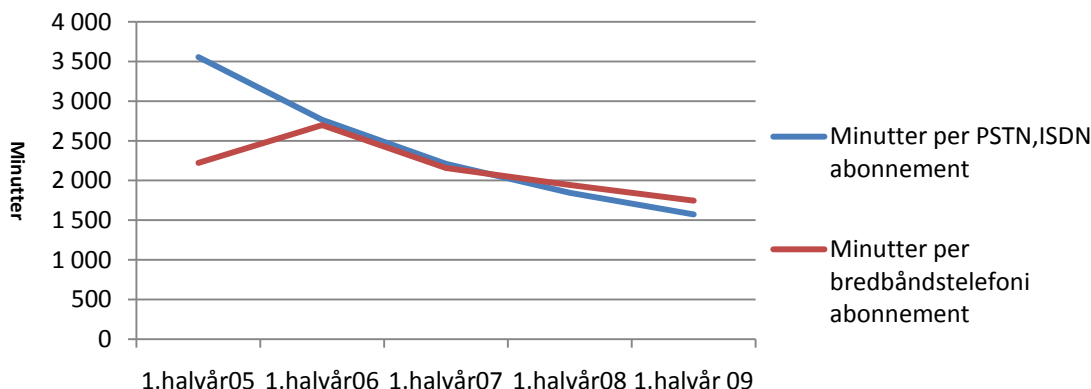
Tabellen under viser at det er privatkunder som står for den største andelen fastnettrafikken. Andelen har vært fallende siden første halvår 2005, og var første halvår 2009 om lag 62 prosent. Trafikken i privatmarkedet utgjorde nær 2,4 milliarder minutter første halvår 2009. Tilsvarende tall for bedriftsmarkedet var nær 1,5 milliarder minutter. Tabellen viser at veksten i trafikken for bredbåndstelefon i privatmarkedet har flatet ut og det er en liten nedgang fra første halvår 2008 til første halvår 2009. Andelen trafikk fra bredbåndstelefon i privatmarkedet økte fra 31 prosent i første halvår 2008 til 37 prosent i samme periode i år. Trafikken fra bredbåndstelefon i bedriftsmarkedet er på et relativt lavt nivå, men øker med over 20 millioner minutter fra første halvår 2008 til første halvår 2009.

	1 halvår 2002	1 halvår 2003	1 halvår 2004	1 halvår 2005	1 halvår 2006	1 halvår 2007	1 halvår 2008	1 halvår 2009
Privatmarkedet	8 588	7 861	7 056	5 792	4 475	3 514	2 895	2 391
Av dette: Bredbåndstelefoeni				158	599	843	907	874
Bedriftsmarkedet	4 229	4 113	3 445	2 709	2 253	1 865	1 646	1 476
Av dette: bredbåndstelefoeni				2	10	26	40	63

Tabell 7 Antall trafikkminutter fordelt på privat og bedrift. Millioner minutter

En gjennomsnittlig privatkunde brukte fasttelefonen omtrent 1.600 minutter¹¹ i løpet av første halvår 2009, en nedgang på om lag 240 minutter fra første halvår 2008. Nedgangen fra første halvår 2007 til første halvår 2008 var på 320 minutter, mens nedgangen i perioden før var på 540 minutter. Gjennomsnittlig bruk av fasttelefon for bedriftskunder var nær 3.700 minutter i første halvår 2009. Bedriftskunder har hatt en nedgang i bruken av fasttelefon på 290 minutter fra første halvår 2008 til første halvår 2009. Nedgangen fra første halvår 2007 til første halvår 2008 var på gjennomsnittlig 340 minutter per abonnement.

Figur 8 viser utviklingen i gjennomsnittlig antall minutter i privatmarkedet for bruk av tradisjonell fasttelefoni (PSTN og ISDN) og bredbåndstelefoeni. Gjennomsnittlig antall minutter per abonnement var henholdsvis 1.572 minutter for PSTN og ISDN og 1.746 minutter for bredbåndstelefoeniabonnement første halvår 2009.

Figur 8 Gjennomsnittlig trafikk i privatmarkedet for fasttelefoni.

Tabell 8 viser at trafikken fra fastnett til fastnett har avtatt både for privat- og bedriftsmarkedet. Trafikken til fastnett innenlands utgjør den største andelen av trafikken både i privat- og bedriftsmarkedet med henholdsvis 77 prosent og 64 prosent første halvår 2009. Andelen er fallende i begge markedene. Andelen av trafikken til mobilnett og til utland er økende i begge markedene. Det største trafikkvolumet finner i trafikken fra fastnett til fastnett i privatmarkedet. Det er også denne andelen av trafikken som faller mest i volum med 440 millioner minutter fra første halvår 2008 til første halvår 2009.

	1 halvår 2006		1 halvår 2007		1 halvår 2008		1 halvår 2009	
	Minutter	Andel	Minutter	Andel	Minutter	Andel	Minutter	Andel
Privatmarkedet								
Fastnett innenlands	3 732	83 %	2 847	81 %	2 277	79 %	1 832	77 %
Mobilnett	539	12%	451	13 %	385	13 %	331	14 %
Utland	204	5 %	215	6 %	233	8 %	227	10 %
Totalt	4 475	100 %	3 514	100 %	2 895	100 %	2 390	100 %
Bedriftsmarkedet								
Fastnett innenlands	1 675	74%	1 295	69 %	1 094	66 %	940	64 %
Mobilnett	467	21 %	474	25 %	452	27 %	439	30 %
Utland	110	5 %	95	5 %	101	6 %	96	7 %
Totalt	2 252	100 %	1 865	100 %	1 646	100 %	1 476	100 %

Tabell 8 Trafikk fra fastnett - til fastnett, mobilnett og utlandet. Privat- og bedriftsmarkedet

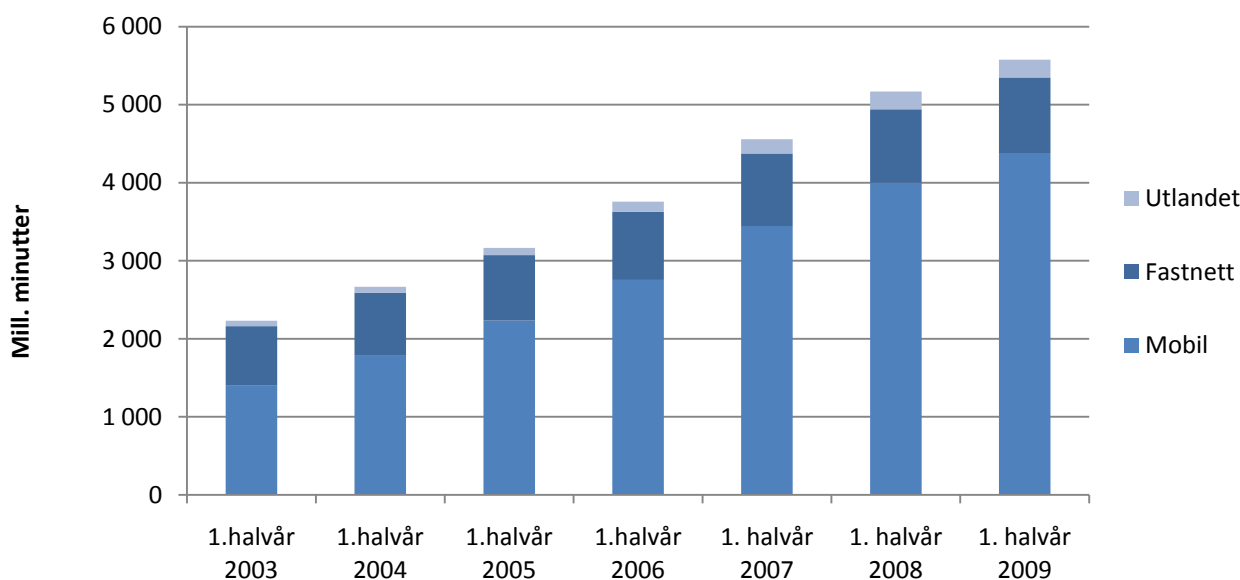
¹¹ Dette inkluderer minutter for både tale og oppringt Internett

I privatmarkedet er om lag 31 prosent av trafikken fra fastnett til fastnett fra bredbåndstelefonabonnement, mens tilsvarende andel for fastnett til mobilnettet er 32 prosent. For trafikk fra fastnett til utlandet er andelen fra bredbåndstelefonabonnement hele 79 prosent. I bedriftsmarkedet er om lag 3,5 prosent av trafikken fra fastnett til fastnett fra bredbåndstelefonabonnement. For trafikken fra fastnett til mobilnett er andelen fra bredbåndstelefonabonnement 6 prosent og til utlandet 4,9 prosent.

3.2 Mobiltelefoni

Mobiloriginert trafikk har i første halvår 2009 økt med bortimot 8 prosent i forhold til første halvår 2008. Fra første halvår 2007 til første halvår 2008, var veksten til sammenligning 13 prosent. I trafikkminutter var veksten henholdsvis 407 og 613 millioner minutter. En økende andel av den mobiloriginerte trafikken blir terminert i mobilnett. Andelen var 78,6 prosent i 1. halvår 2009, mot 77,4 prosent i 1. halvår 2008.

Mobilkundene snakker stadig mer i telefonen. I løpet av første halvår 2009 snakket hver mobilkunde i gjennomsnitt 1.067 minutter, en økning på 46 minutter i forhold til første halvår 2008.

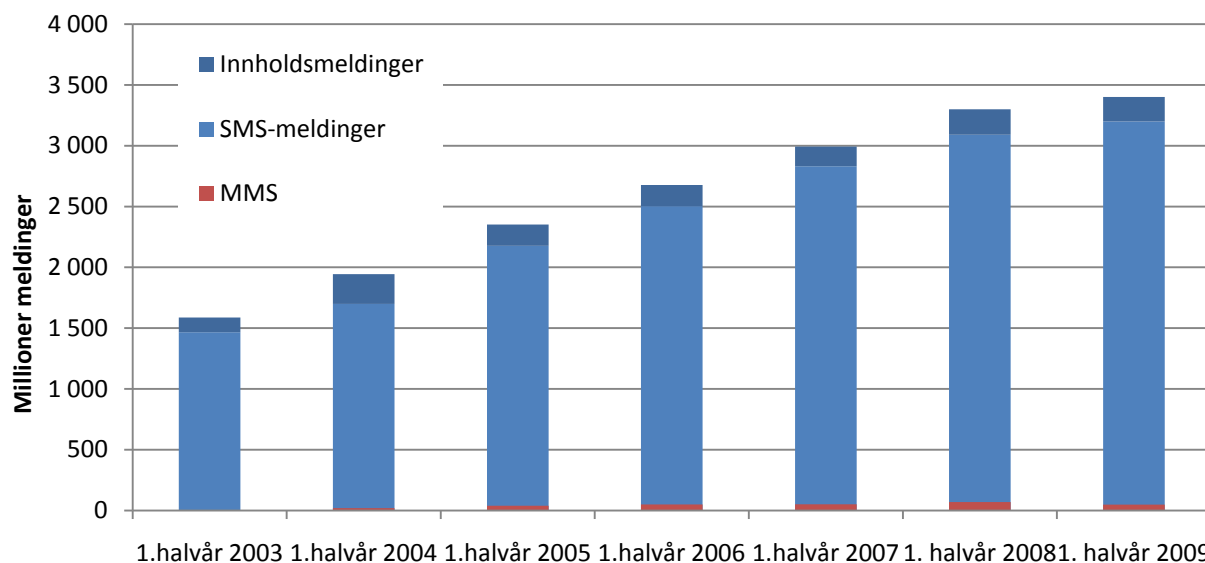
Figur 9 Trafikk fra mobiltelefon - til fastnett, mobilnett og utlandet

Figur 10 viser utviklingen av totalt antall sendte meldinger. Totalt antall meldinger består av SMS, MMS og kommersielle innholdsmeldinger (ringetoner, logoer, SMS chat etc).

Totalt sendte mobilkundene 2,4 prosent flere meldinger første halvår 2009 enn første halvår 2008. SMS-bruken økte med 3,6 prosent. Norske mobilkunder sendte 3,45 milliarder meldinger første halvår 2009, hvorav 3,2 milliarder var SMS-meldinger. Samme tall for første halvår 2008 var henholdsvis 3,369 milliarder og 3,09 milliarder.

Mobilkundene sendte også om lag 49 millioner MMS første halvår 2009 mot 70 millioner første halvår 2008. Andelen MMS-meldinger utgjør bare 1,4 av totalt antall sendte meldinger.

I gjennomsnitt sendte norske mobilkunder 110 meldinger per måned. Dette er omtrent på samme nivå som 1. halvår 2008. 93 prosent av totalt antall meldinger er SMS-meldinger.

Figur 10 Antall sendte meldinger; SMS, MMS og innholdsmeldinger. Millioner meldinger

Datatrafikken i mobilnettet¹² er relativt begrenset, men øker relativt raskt. I første halvår 2009 ble det rapportert en datatrafikk på om lag 147 000 Gbyte. Tilsvarende tall i første halvår 2008 var om lag 70 000 Gbyte. Datatrafikken i hele 2008 var på om lag 170 000 Gbyte.

PT benytter antall mobilabonnenter som har generert datatrafikk de siste tre månedene som en indikator på antall databrukere over ordinære mobiltelefoniabonnement. Ved så vel utgangen av 2008 og utgangen av 1. halvår 2009 utgjorde databrukerne mellom 52 og 53 prosent av totalt antall mobiltelefoniabonnement.

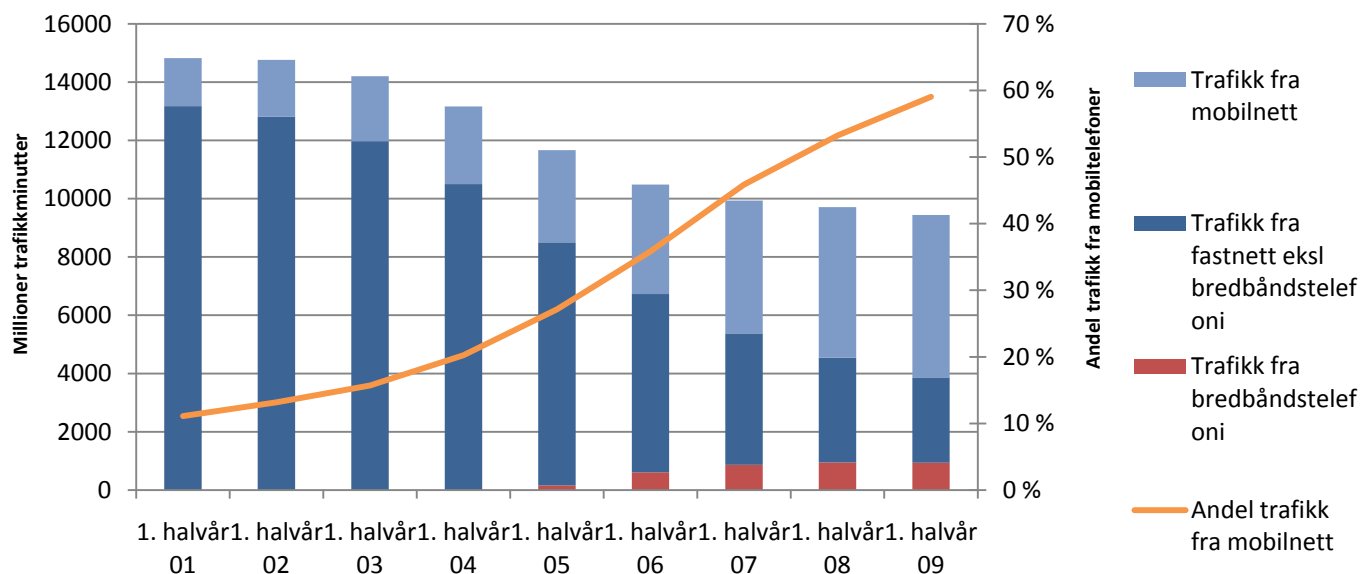
3.3 Totaltrafikk fra fastnett og mobilnett

Mobiltrafikk står for en stadig økende andel av samlet minuttaksert trafikk. I første halvår 2009 utgjorde mobiloriginert trafikk for 59 prosent av den totale trafikken fra fast- og mobiltelefoner, mens den i første halvår 2008 utgjorde 53 prosent og i første halvår 2007 46 prosent.

Til tross for at mobiloriginert trafikk økte med 8 prosent, gikk totaltrafikken ned med 3 prosent i forhold til første halvår 2008. Reduksjonen fra første halvår 2007 til første halvår 2008 var 2 prosent. Trafikken fra bredbåndstelefoner falt med 1 prosent fra første halvår 2008 til første halvår 2009, og utgjør om lag 10 prosent av totaltrafikken første halvår 2009. Denne andelen er tilnærmet uendret fra første halvår 2008.

I tallverdi var nedgangen i total minuttaksert trafikk om lag 268 millioner minutter fra første halvår 2008 til første halvår 2009. Fra første halvår 2007 til første halvår 2008 var nedgangen 224 millioner minutter. Totalt har trafikk fra fast- og mobiltelefoner gått ned med om lag 5,4 milliarder minutter siden første halvår 2001. Nedgangen i totaltrafikk skyldes i stor grad nedgangen i trafikk fra oppringt Internett.

¹² Denne datatrafikken omfatter internettaksess over ordinære abonnement for mobiltelefoni. Datatrafikk over særskilte abonnement for mobilt bredbånd er omtalt i kapittel 3.4.

Figur 11 Totalt trafikkvolum fra fastnett og mobilnett

3.4 Mobilt bredbånd

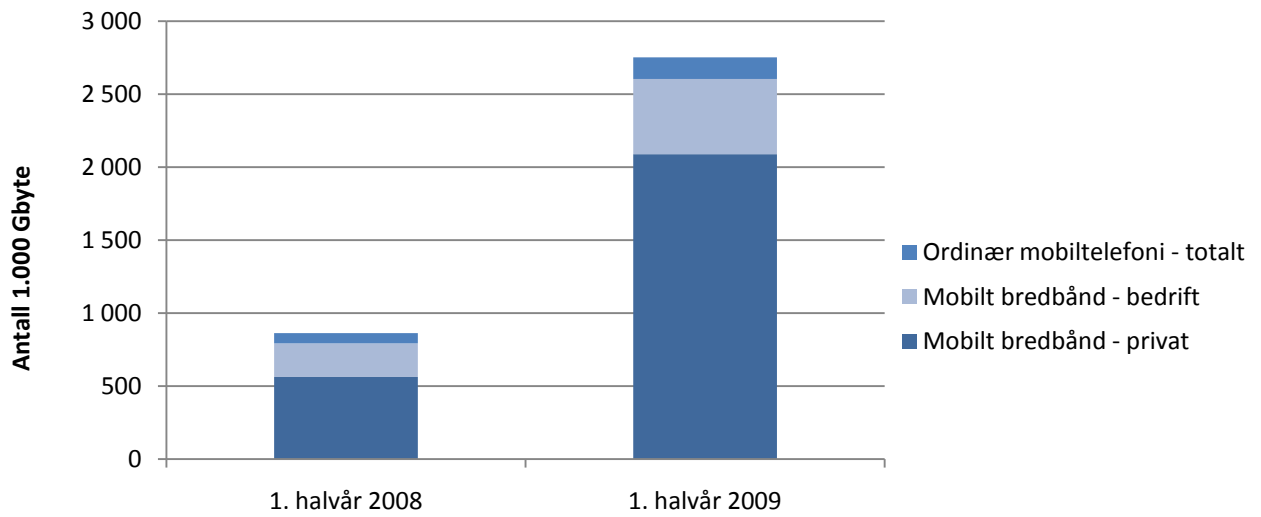
PT innhenter statistikk for overført datamengde i form av antall Gbyte. Dette gjøres for så vel særskilte abonnement for mobilt bredbånd som for internettaksess over vanlige abonnement for mobiltelefoni.

Overført datamengde for egne abonnement for mobilt bredbånd har økt betydelig. Overført datamengde for internettaksess over vanlige mobiltelefoniabonnement øker noe, men utgjør bare en begrenset del av total datamengde.

I første halvår 2009 var overført datamengde mer enn 2,6 millioner Gbyte for alle abonnement for mobilt bredbånd sett under ett. Datavolumet for hele 2008 var til sammenligning på om lag 2,5 millioner Gbyte. Privatkundene står for mer enn 80 prosent av overført datamengde. Denne andelen har økt det siste året. Gjennomsnittlig overført datamengde per privatkunde ligger på i overkant av 1,9 Gbyte per måned i første halvår 2009. Tilsvarende tall for bedriftskundene er om lag 0,6 Gbyte.

For vanlige mobiltelefoniabonnement var overført datamengde bortimot 147 000 Gbyte i første halvår 2009. Dette utgjør bare vel 5 prosent av totalt overført datamengde. Overført datamengde i første halvår 2008 og hele 2008 var henholdsvis 70 000 og 170 000 Gbyte.

Datavolumene for internettaksess over vanlige mobiltelefoniabonnement og over særskilte abonnement for mobilt bredbånd er vist i figur 12. Datavolumene for egne abonnement for mobilt bredbånd er fordelt på privatkunder og bedriftskunder.

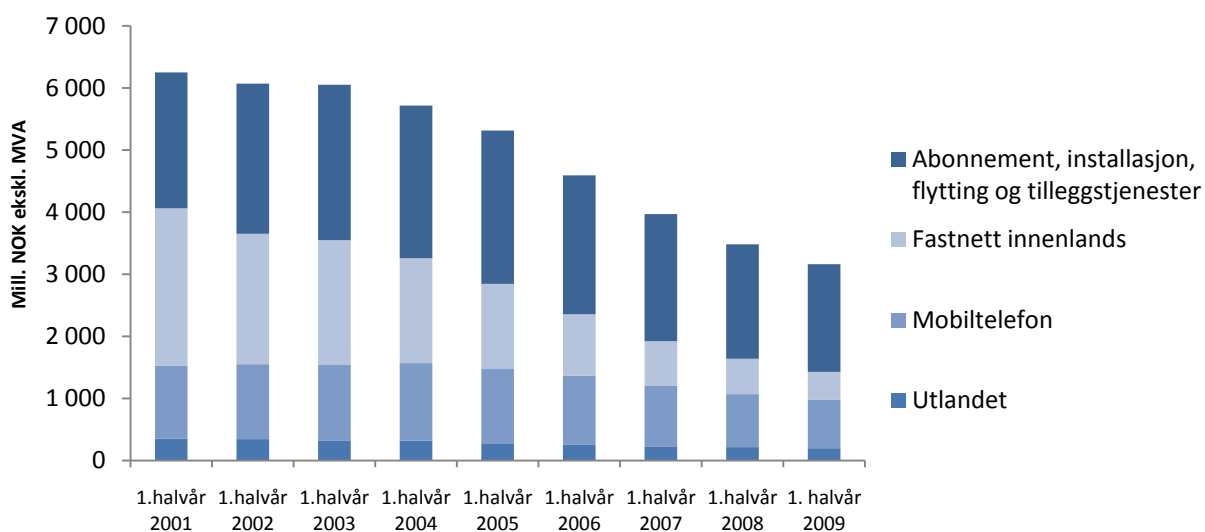

Figur 12 Volum for overført datamengde for ordinær mobiltelefoni og særskilte abonnement for mobilt bredbånd

4 Omsetning

4.1 Fasttelefoni

Figur 13 viser omsetningen for fasttelefoni fordelt på trafikkretinger og abonnement. Totalt gikk omsetningen ned med 9 prosent fra første halvår 2008 til første halvår 2009. Dette tilsvarer en nedgang fra 3,480 milliarder kroner til 3,161 milliarder kroner. Fra første halvår 2007 til første halvår 2008 falt omsetningen med 12 prosent. Inntektene fra trafikk til fastnett falt med 21 prosent, mens inntektene fra trafikk både til mobilnett og til utlandet falt med 9 prosent. Inntekter fra abonnement, installasjon, flytting og tilleggstjenester falt også med 9 prosent fra første halvår 2008 til første halvår 2009. Abonnementsinntekter utgjør en stadig større andel av totalinntektene. Dette skyldes blant annet at trafikkinntektene går ned som følge av lavere trafikkvolum. Det er også i større grad enn tidligere innslag av abonnement med abonnementsavgift som inkluderer "gratis" trafikkminutter.

Figur 13 Omsetning for fasttelefoni for ulike trafikkretinger, abonnement og tilleggstjenester

Den største andelen av nedgangen i omsetning kommer fra privatmarkedet. Fra første halvår 2008 til første halvår 2009 falt omsetningen i privatmarkedet med 227 millioner kroner. Omsetningen i bedriftsmarkedet falt 91 millioner i samme periode. Andelen av omsetningen som relateres til bredbåndstelefonti var i første halvår 2009 25 prosent i privatmarkedet og fem prosent i bedriftsmarkedet.

	1 halvår 2002	1 halvår 2003	1 halvår 2004	1 halvår 2005	1 halvår 2006	1 halvår 2007	1 halvår 2008	1 halvår 2009
Privatmarkedet	3 866	3 971	3 795	3 377	2 870	2 386	2 016	1 789
Av dette:								
Bredbåndstelefonti						433	449	449
Bedriftsmarkedet	2 204	2 079	1 920	1 936	1 723	1 518	1 462	1 371
Av dette								
bredbåndstelefonti						21	40	64

Tabell 9 Omsetning for fasttelefoni i privat- og bedriftsmarkedet. Millioner kroner

Tabell 10 viser at trafikkomsetningen per minutt har stabilisert seg de siste årene. Omsetning per minutt til de ulike trafikkretingene (fast, mobil og utland) faller. Det er imidlertid en økende andel trafikk til mobilnett og utlandet som gjør at trafikkomsetningen per minutt likevel ikke faller. Det er dyrere å ringe til mobilnett og til utlandet enn til fastnett. Trafikkomsetningen øker marginalt fra 0,36 kroner til 0,37 kroner per minutt fra første halvår 2008 til første halvår 2009. Totalomsetningen per minutt øker noe blant annet fordi abonnementsomsetningen faller mindre enn trafikken faller for de ulike trafikkretingene.

	1 halvår 2002	1 halvår 2003	1 halvår 2004	1 halvår 2005	1 halvår 2006	1 halvår 2007	1 halvår 2008	1 halvår 2009
Trafikkomsättning per minutt	0,28	0,30	0,31	0,33	0,35	0,36	0,36	0,37
Totalomsättning per minutt	0,47	0,51	0,54	0,63	0,68	0,74	0,77	0,82

Tabell 10 Omsetning per minutt for fasttelefoni

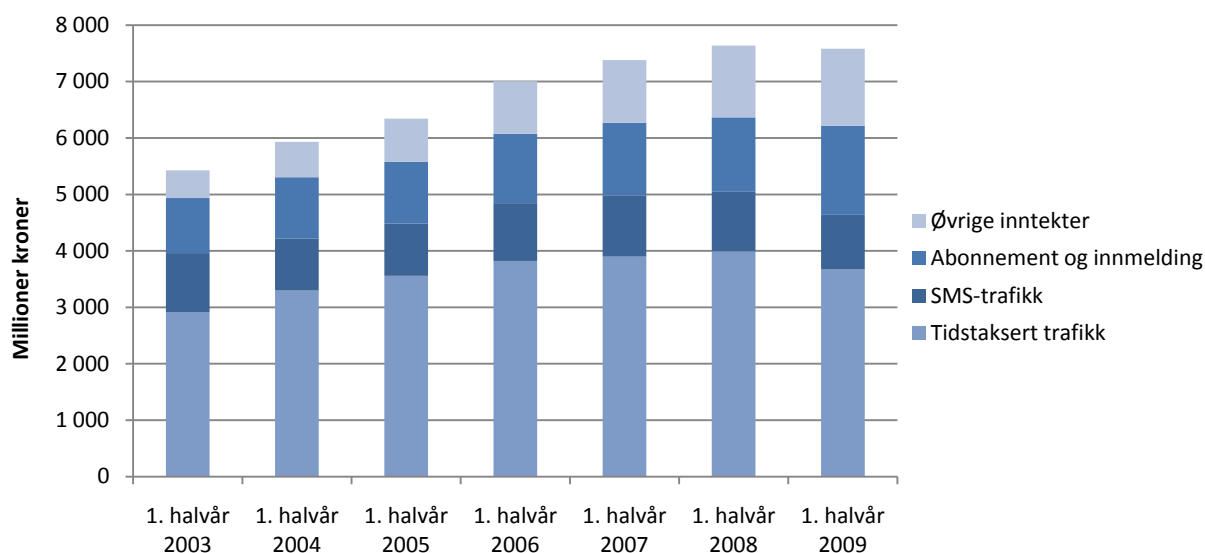
Tabell 11 viser totalomsättning per minutt for bredbåndstelefoni og tradisjonell fasttelefoni (PSTN, ISDN og kabel-tv) hver for seg. Tallene viser en betydelig forskjell i privatmarkedet hvor lavere omsättning per minutt for bredbåndstelefoni tyder på lavere priser enn for tradisjonell fasttelefoni. I bedriftsmarkedet er det liten forskjell, og dette tyder på at det er mindre prisforskjeller enn i privatmarkedet.

	1 halvår 2007	1 halvår 2008	1 halvår 2009
Privatmarkedet			
PSTN, ISDN etc	0,73	0,79	0,88
Bredbåndstelefoni	0,51	0,49	0,51
Bedriftsmarkedet			
PSTN, ISDN etc	0,85	0,89	0,93
Bredbåndstelefoni	0,80	1,00	1,00

Tabell 11 Totalomsättning per minutt for bredbåndstelefoni og tradisjonell fasttelefoni (PSTN, ISDN og kabel-tv)

4.2 Mobiltelefoni

Total omsétningen av mobiltjenester var i underkant av 7,6 milliarder kroner første halvår 2009. Dette er om lag 50 millioner mindre enn i første halvår 2008. Til sammenligning var det en økning på 258 millioner fra første halvår 2007 til første halvår 2008.

Figur 14 Omsetning for mobiltelefoni¹³

¹³ Øvrige inntekter omfatter inntekter fra MMS-meldinger, innholdsmeldinger, datatrafikk og andre inntekter som ikke inngår i de spesifiserte kategoriene. For første halvår 2009 er inntekter knyttet til maskin-til-maskinkommunikasjon (M2M) skilt ut som egen kategori. Inntektene i første halvår 2009 for dette tjenesteområdet var bortimot 80 millioner kroner. Omsetningen for datatrafikk over ordinære mobiltelefonabonnement inngår i øvrige inntekter, men er omtalt nærmere i kapittel 4.3 om mobilt bredbånd. Omsetningen for særskilte abonnement for mobilt bredbånd er ikke inkludert i figur 14 og tabell 12. Denne omsetningen er omtalt i kapittel 4.3.

Tabell 12 viser utviklingen i omsetning fordelt på ulike inntektsområder i mobilsektoren. Omsetningen for tidstaksert trafikk, som utgjør den største andelen, reduseres betydelig fra første halvår 2008 til første halvår 2009. Også andelen av omsetning for SMS-meldinger fortsetter å gå ned. Samtidig er det betydelig økning i abonnementsinntektene som andel av samlet omsetning.

	1. halvår 2007		1. halvår 2008		1. halvår 2009	
	Omsetning	Andel	Omsetning	Andel	Omsetning	Andel
Tidstaksert trafikk	3 897	53 %	3 993	52 %	3 672	48 %
SMS-trafikk	1 082	15 %	1 053	14 %	967	13 %
Abonnement og innmelding	1 291	17 %	1 321	17 %	1 576	21 %
Øvrige inntekter	1 112	15 %	1 272	17 %	1 366	18 %
Totalt	7 382	100 %	7 639	100 %	7 581	100 %

Tabell 12 Omsetning mobiltjenester fordelt på inntektsområder¹⁴

Tabell 13 viser omsetning per kunde, minutt og SMS. Omsetningen per kunde reduseres betydelig. Det samme gjør trafikkomsetningen per minutt og omsetningen per SMS. Noe av reduksjonen i trafikkomsetning per minutt og omsetning per SMS bør vurderes i sammenheng med den store økningen i abonnementsinntektene.

	1. halvår 2006	1. halvår 2007	1. halvår 2008	1. halvår 2009
Totalomsetning per kunde	--	1 493	1 508	1 450
Trafikkinntekter per minutt	1,02	0,86	0,77	0,66
Omsetning per SMS	0,41	0,38	0,34	0,30

Tabell 13 Omsetning for mobiltjenester fordelt på kunder, minutter og SMS

4.3 Mobilt bredbånd

PT innhenter statistikk for

- total omsetning for særskilte abonnement for mobilt bredbånd og
- omsetning for Internettaksess over ordinære mobiltelefoniabonnement.

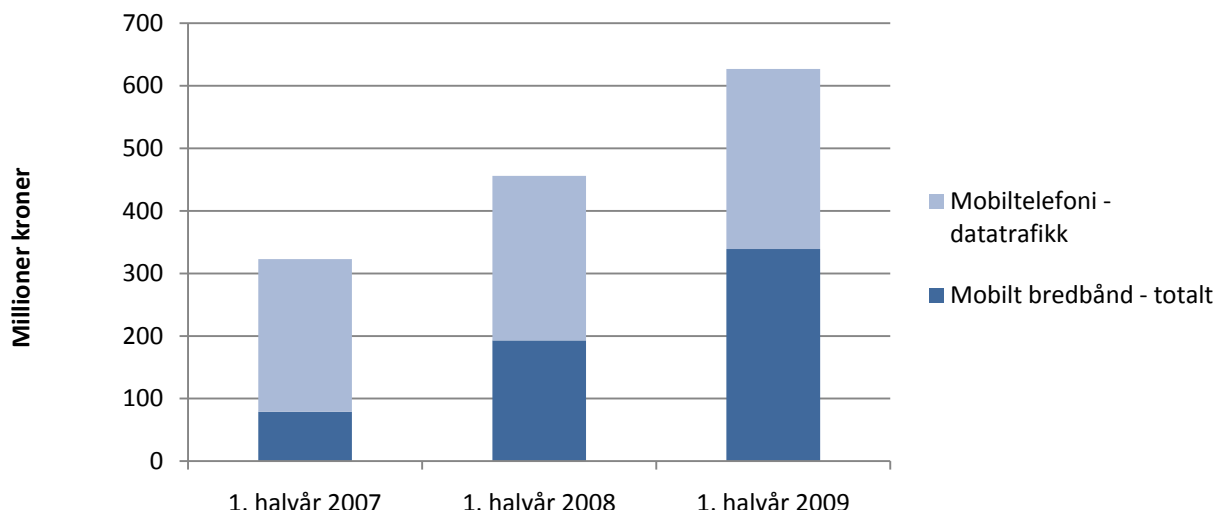
Omsetningen for disse to kategoriene er vist i figur 15.

Omsetningen for særskilte abonnement for mobilt bredbånd har økt betydelig, men utgjør en svært begrenset del sett i forhold til total omsetning for ordinær mobiltelefoni. Omsetningen øker heller ikke i samme takt som økningen i antall abonnement. Omsetningen for mobilt bredbånd var på bortimot 339 millioner kroner i første halvår 2009. Tilsvarende tall for første halvår 2008 var bortimot 193 millioner kroner.

Privatkundene står for om lag 47 prosent av omsetningen for særskilte abonnement for mobilt bredbånd.

Omsetningen for internettaksess over ordinære abonnement for mobiltelefoni har ikke økt i samme takt som datatrafikken. Omsetningen i første halvår 2009 var på 288 millioner, mens tilsvarende tall for første halvår 2008 var på 263 millioner kroner. Samtidig er trafikken over ordinære mobiltelefoniabonnement økt betydelig, fra 70 000 Gbyte i første halvår 2008 til nesten 147 000 Gbyte i første halvår 2009. Det betyr at omsetningen per Mbyte er svært ulik mellom særskilte abonnement for mobilt bredbånd og internettaksess for vanlige mobiltelefoniabonnement. Dette er vist i tabell 14.

¹⁴ Se fotnote 13

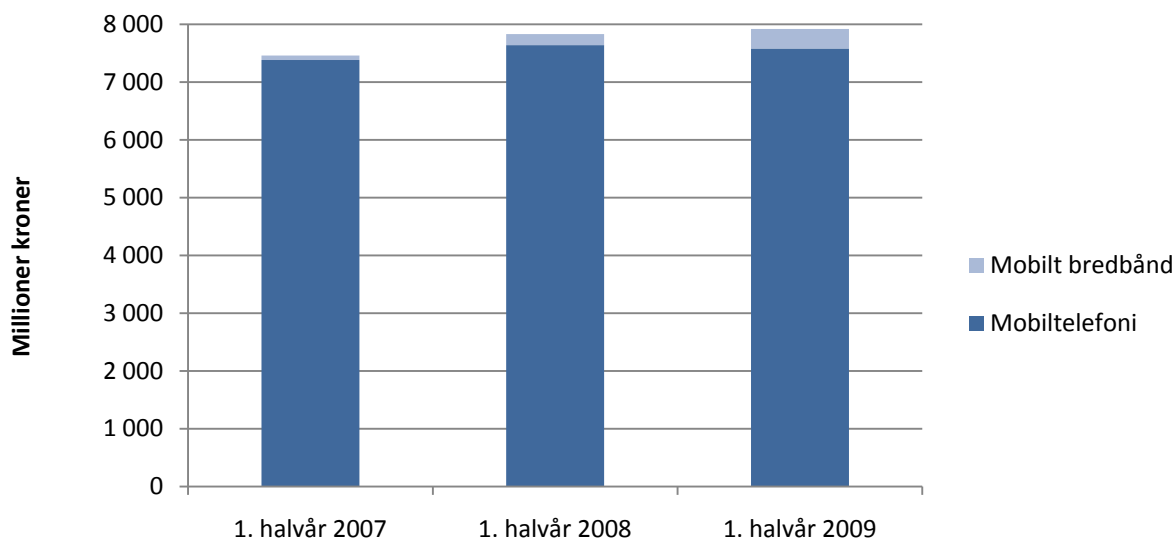

Figur 15 Omsetning for datatrafikk over ordinære abonnement for mobiltelefoni og særskilte abonnement for mobilt bredbånd

	1. halvår 2008	1. halvår 2009
Trafikkomsetning per Mbyte – ordinær mobiltelefoni – totalt	3,76	1,96
Omsetning per Mbyte – mobilt bredbånd – privatkunder	0,12	0,08
Omsetning per Mbyte – mobilt bredbånd – bedriftskunder	0,55	0,35

Tabell 14 Omsetning for datatrafikk over ordinære abonnement for mobiltelefoni og særskilte abonnement for mobilt bredbånd

I figur 14 er omsetningen for ordinær mobiltelefoni vist¹⁵. I figur 16 er omsetningen for særskilte abonnement for mobilt bredbånd lagt inn i tillegg. Den totale omsetningen for ordinær mobiltelefoni og mobilt bredbånd viser en liten økning fra første halvår 2008 til første halvår 2009.

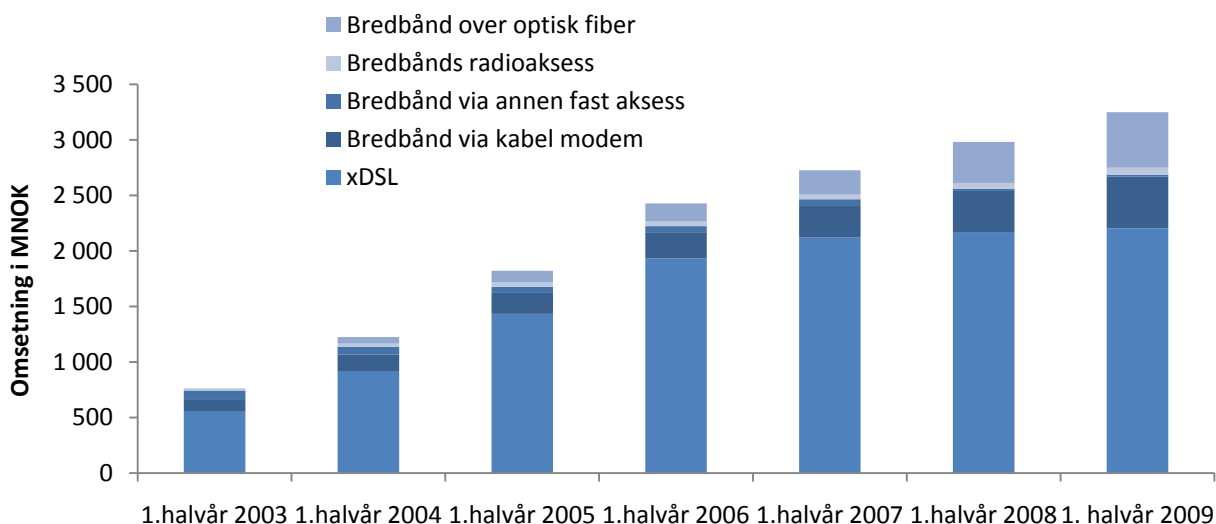

Figur 16 Omsetning for ordinære mobiltelefoniabonnement og særskilte abonnement for mobilt bredbånd

¹⁵ I figur 14 er omsetningen for datatrafikk over ordinære mobiltelefoniabonnement inkludert i øvrige inntekter. I figur 16 er denne omsetningen inkludert i omsetningen for mobiltelefoni.

4.4 Fast bredbånd

Totalt var omsetningen av faste bredbåndsabonnement 3.285 milliarder kroner for første halvår 2009. Inntektene økte med 255 millioner kroner fra første halvår 2008. Inntektsøkningen fra første halvår 2007 til første halvår 2008 var på 305 millioner kroner. 67 prosent av totalomsetningen for første halvår 2009 kommer fra xDSL (2.203 millioner kroner). I første halvår 2008 stod xDSL for 73 prosent av de totale bredbåndsinnkomstene.

Figur17 Omsetning av faste bredbåndsabonnement, millioner kroner ekskl. mva.¹⁶

Figur 17 over inkluderer kun bredbåndsinnkomter, ikke oppringt Internett. For første halvår 2009 er det rapportert 28 millioner kroner for oppringt Internett, mens det for første halvår 2008 ble rapportert 37 millioner kroner.

	1.halvår 2003	1.halvår 2004	1.halvår 2005	1.halvår 2006	1.halvår 2007	1.halvår 2008	1.halvår 2009
Omsetning bredbånd – privat	510	807	1 260	1 756	2 036	2 276	2 485
Omsetning bredbånd – bedrift	254	419	561	672	708	718	773
Omsetning bredbånd – totalt	764	1 226	1 821	2 428	2 744	2 994	3 258

Tabell 15 Omsetning bredbånd fordelt på privat og bedrift

¹⁶ Inntektene omfatter abonnements- og etableringsinntekter.

4.5 Totalomsetning

Tabell 16 viser utviklingen av omsetningen innen fasttelefoni, mobiltelefoni, mobilt bredbånd og fast bredbånd. Andre datatjenester og overføringskapasitet inngår ikke i den informasjonen PT samler inn i forbindelse med den halvårlige statistikken, og er derfor utelatt her.

Totalt har omsetningen økt med 0,2 prosent siden første halvår 2008. Til sammenligning var økningen fra første halvår 2007 til første halvår 2008 på 1,1 prosent. Omsetningen for fasttelefoni har blitt redusert med 9,2 prosent. Omsetningen fra mobiltelefoni reduseres med 0,8 prosent. Omsetningen fra fast bredbånd har økt med 8,4 prosent, mens mobilt bredbånd øker med 76,7 prosent.

	1 halvår 2002	1 halvår 2003	1 halvår 2004	1 halvår 2005	1 halvår 2006	1 halvår 2007	1 halvår 2008	1 halvår 2009
Fasttelefoni	6 069	6 051	5 715	5 314	4 593	3 967	3 480	3 161
Mobiltelefoni	4 950	5 426	5 933	6 344	7 007	7 382	7 639	7 581
Fast bredbånd	827	970	1 361	1 903	2 494	2 774	3 031	3 285
Mobilt bredbånd					35	79	193	339
Totalt	11 846	12 446	13 009	13 561	14 129	14 203	14 343	14 366

Tabell16 Total omsetning av telefoni, mobilt bredbånd og fast bredbånd. Millioner kroner eksklusive mva.

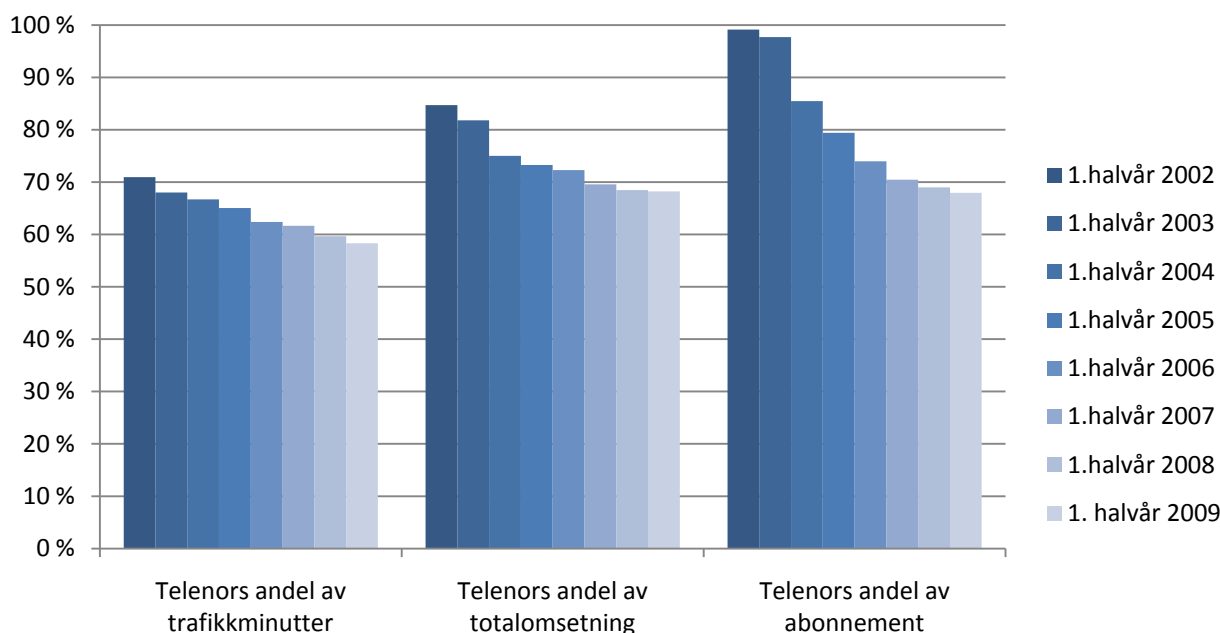
	1 halvår 2002	1 halvår 2003	1 halvår 2004	1 halvår 2005	1 halvår 2006	1 halvår 2007	1 halvår 2008	1 halvår 2009
Fasttelefoni	51,2 %	48,6 %	43,9 %	39,2 %	32,5 %	27,9 %	24,3 %	22,0 %
Mobiltelefoni	41,8 %	43,6 %	45,6 %	46,8 %	49,6 %	52,0 %	53,3 %	52,8 %
Fast bredbånd	7,0 %	7,8 %	10,5 %	14,0 %	17,7 %	19,5 %	21,1 %	22,9 %
Mobilt bredbånd					0,2 %	0,6 %	1,3 %	2,4 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 17 Andel av total omsetning av telefoni, mobilt bredbånd og fast bredbånd.

5 Markedsandeler

5.1 Fasttelefoni

Totalomsetningen var 3,16 milliarder kroner i perioden første halvår 2009, totalt antall trafikkm minutter utgjorde 3,87 milliarder minutter og det var totalt 1,843 millioner abonnenter ved utgangen av juni 2009. Figur 18 viser utviklingen i Telenors andeler av trafikk, omsetning og abonnement i fasttelefonimarkedet fra første halvår 2002 til første halvår 2009.

Figur 18 Telenors markedsandel av trafikk, omsetning og abonnement

Tabellene 18 og 19 viser aktørenes andeler av trafikk og totalomsetning. Telenor taper stadig andeler til de andre aktørene. Tele2 mister også markedsandeler. Telio hadde en markedsandel på 9,7 prosent av trafikken, mens Tele2 hadde en markedsandel på 7,3 prosent av trafikken første halvår 2009. Når det gjelder omsetning er Ventelo¹⁷ størst etter Telenor med en markedsandel på 8,0 prosent første halvår 2009. Tele2 hadde en markedsandel på 7,0 prosent samme periode.

	1 halvår 2002	1 halvår 2003	1 halvår 2004	1 halvår 2005	1 halvår 2006	1 halvår 2007	1 halvår 2008	1 halvår 2009
Telenor	71,0 %	68,0 %	66,7 %	65,0 %	62,4 %	61,7 %	59,6 %	58,3 %
Telio Telecom				1,4 %	4,8 %	7,2 %	9,1 %	9,7 %
Tele2	17,2 %	16,9 %	15,6 %	15,0 %	13,4 %	11,3 %	8,9 %	7,3 %
Ventelo	3,8 %	5,8 %	6,5 %	7,3 %	6,8 %	7,0 %	6,7 %	6,9 %
TDC	2,0 %	2,3 %	2,7 %	3,3 %	5,4 %	4,2 %	5,5 %	6,7 %
Get		0,4 %	0,7 %	0,7 %	0,8 %	1,3 %	1,5 %	1,6 %
Lyse Tele		0,1 %	0,3 %	0,4 %	0,7 %	0,8 %	0,8 %	1,2 %
Andre	6,1 %	6,4 %	7,6 %	6,9 %	5,9 %	6,5 %	7,9 %	8,3 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 18 Aktørenes andeler av trafikk. Fra og med første halvår 2005 og tidligere inneholder Ventelo også tall for PGOne og Axiti. Fra og med første halvår 2004 og tidligere inneholder TDC tallene for TDC og Song

¹⁷ Fra februar 2009 overtok Ventelo Fortels kunder på tradisjonell fasttelefoni (PSTN og ISDN)

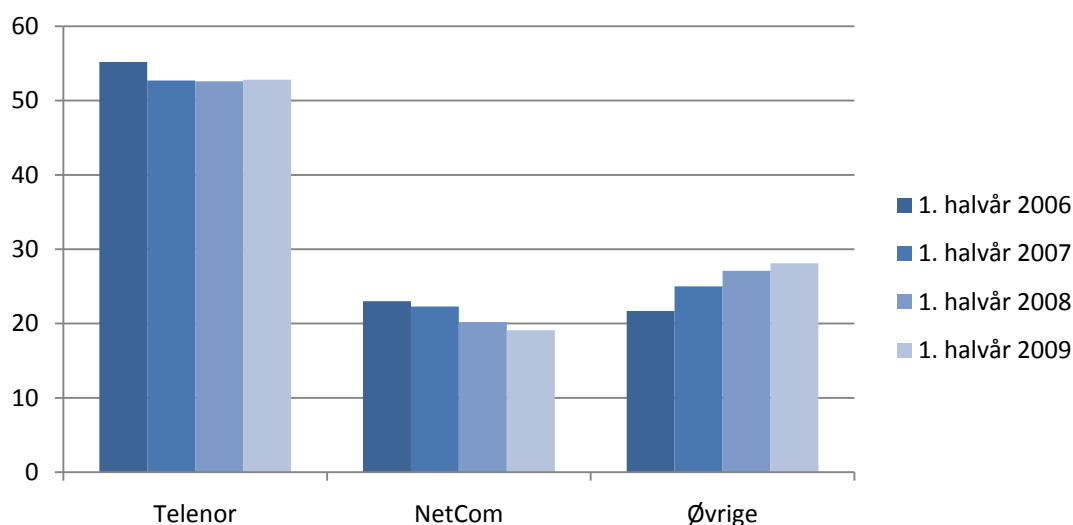
	1 halvår 2002	1 halvår 2003	1 halvår 2004	1 halvår 2005	1 halvår 2006	1 halvår 2007	1 halvår 2008	1 halvår 2009
Telenor	84,7 %	81,8 %	75,0 %	73,3 %	72,3 %	69,6 %	68,5 %	68,2 %
Ventelo	3,3 %	4,5 %	5,5 %	6,7 %	7,0 %	7,5 %	7,7 %	8,0 %
Tele2	6,7 %	7,2 %	8,8 %	9,7 %	8,7 %	9,2 %	7,9 %	7,0 %
Telio				0,8 %	2,6 %	3,9 %	4,5 %	4,8 %
TDC	1,9 %	1,8 %	2,7 %	2,2 %	2,4 %	2,3 %	2,8 %	3,2 %
Get		0,7 %	0,8 %	0,8 %	0,8 %	1,2 %	1,3 %	1,4 %
Lyse Tele				0,5 %	0,7 %	0,9 %	1,1 %	1,3 %
Andre	3,4 %	4,0 %	7,3 %	6,1 %	5,4 %	5,4 %	6,2 %	6,1 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 19 Aktørenes andeler av omsetning. Fra og med første halvår 2005 og tidligere inneholder Ventelo også tall for PGOOne og Axiti. Fra og med første halvår 2004 og tidligere inneholder TDC tallene for TDC og Song.

5.2 Mobiltelefoni

Figur 18 viser utviklingen i markedsandeler, målt ved antall abonnement, for Telenor og NetCom og de øvrige mobiltilbyderne. Telenor har bare i begrenset grad redusert sin markedsandel de to siste årene. Telenors markedsandel ved utgangen av første halvår 2009 var 52,8 prosent. Ved utgangen av første halvår 2008 var markedsandelen til sammenlikning 52,6 prosent¹⁸. NetCom har relativt sett hatt en større reduksjon i sin markedsandel de to siste årene. NetComs markedsandel ved utgangen av første halvår 2009 var på 19,1 prosent, en nedgang fra 20,2 prosent fra utgangen av første halvår 2008.

Samlet hadde Telenor og NetCom en andel på 71,9 prosent av abonnementene ved utgangen av første halvår 2009. Ved utgangen av første halvår i 2008 var denne andelen på 72,8 prosent.

Figur 19 Telenor Mobils og NetComs abonnenter i sluttbrukermarkedet og deres markedsandeler i sluttbrukermarkedet¹⁹

¹⁸ Per utgangen av første halvår 2008 hadde Telenor kjøpt andre mobilselskaper. Abonnementene for disse selskapene inngår ikke i Telenors markedsandeler på dette tidspunktet. Per utgangen av første halvår 2009 er disse selskapene innfusjonert i Telenor.

¹⁹ Telenor inkluderer Talkmore i 1. halvår 2009

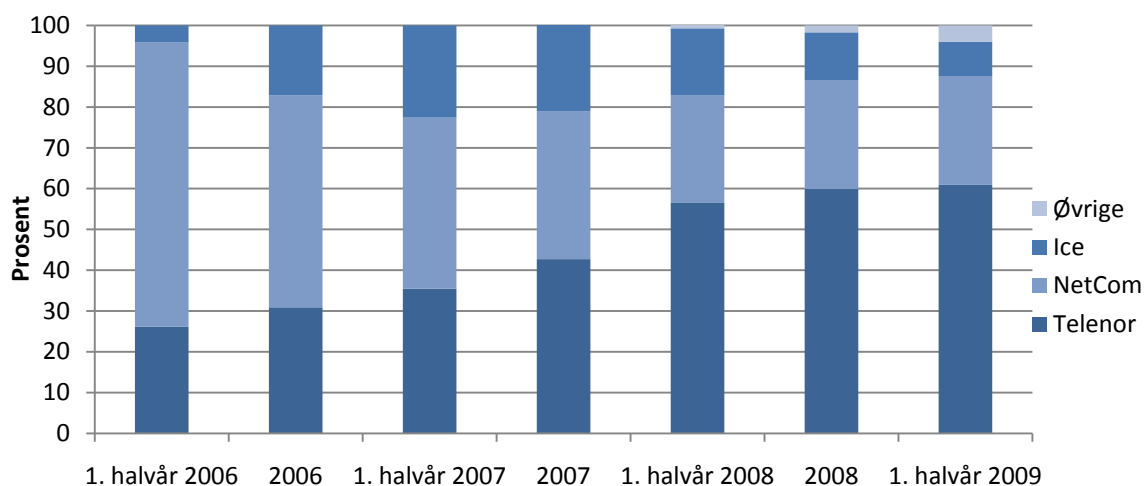
Tabell 20 viser tilbyderens andeler av sluttbrukermarkedet for første halvår 2009.

	Telenor	NetCom	Tele2	Chess	OneCall	Lebara	Ventelo	Øvrige
Abonnement	52,8 %	19,1 %	8,6 %	8,0 %	3,4 %	3,0 %	2,7 %	2,4 %
Trafikkminutter	53,4 %	21,0 %	8,4 %	5,6 %	2,6 %	2,9 %	3,2 %	2,9 %
SMS-meldinger	54,3 %	23,3 %	7,9 %	6,2 %	3,9 %	0,8 %	1,7 %	1,9 %
Inntekter	55,2 %	22,6 %	7,9 %	5,3 %	1,5 %	1,4 %	3,1 %	3,0 %

Tabell 20 Markedsandeler i sluttbrukermarkedet for mobiltelefoni første halvår 2009

5.3 Mobilt bredbånd

Figur 20 viser utviklingen i markedsandelene for mobilt bredbånd målt etter antall abonnement. Telenor hadde ved utgangen av 1. halvår 2009 en markedsandel på nesten 61 prosent. Tilsvarende andel for Telenor ved utgangen av 2008 var om lag 60 prosent. NetCom hadde til sammenligning en markedsandel per 1. halvår 2009 på 26,7 prosent, den samme andel som ved utgangen av 2008. Markedsandelen for ICE er redusert til 8,4 prosent ved utgangen av 1. halvår 2009. Øvrige selskaper har samlet sett en markedsandel på 4 prosent ved utgangen av 1. halvår 2009.

Figur 20 Markedsandeler for mobilt bredbånd målt etter antall abonnement

5.4 Fast bredbånd

På markedet over fast bredbånd er Telenor fremdeles størst, med 50,4 prosent av bredbåndskundene. Tabell 21 viser aktørenes andeler av antall faste bredbåndskunder (privat + bedrift).

	1.halvår 2003	1.halvår 2004	1.halvår 2005	1.halvår 2006	1.halvår 2007	1.halvår 2008	1.halvår 2009
Telenor*	57,7 %	55,0 %	53,7 %	51,1 %	50,0 %	49,9 %	50,4 %
NextGenTel	17,1 %	15,3 %	14, %	14,6 %	12,8 %	11,6 %	10,4 %
Get	11,7 %	8,2 %	6,6 %	6,3 %	6,8 %	7,3 %	8,4 %
Ventelo**	4,6 %	5,0 %	5,9 %	5,8 %	5,4 %	5,5 %	5,1 %
Tele2	2,4 %	5,3 %	5,3 %	5,9 %	6,4 %	5,0 %	4,4 %
Lyse Tele	0,4 %	0,9 %	1,4 %	2,1 %	2,4 %	2,4 %	2,5 %
BKK Bredbånd	0,7 %	1,0 %	1,0 %	1,2 %	1,2 %	1,2 %	1,3 %
Eidsiva Bredbånd		0,1 %	0,3 %	0,8 %	1,2 %	1,3 %	1,3 %
Tafjord Marked	1,4 %	1,0 %	1,1 %	1,4 %	1,3 %	1,2 %	1,2 %
Andre	4,0 %	8,2 %	10,2 %	10,9 %	12,5 %	14,6 %	15,0 %

Tabell 21 Aktørenes andeler av antall bredbåndskunder

*Markedsandelene fra Tiscali er inkludert tom første halvår 2004.

**Markedsandelene fra Catch og Bluecom er inkludert fra 1. halvår 2002 tom 1. halvår 2005.

Tabell 22 viser aktørenes andeler av den faste bredbåndsomsetningen (privat + bedrift).

	1.halvår 2005	1.halvår 2006	1.halvår 2007	1.halvår 2008	1.halvår 2009
Telenor*	45,8 %	45,8 %	45,8 %	46,1 %	45,3 %
NextGenTel	15,0 %	13,7 %	12,7 %	10,3 %	10,8 %
Get	5,0 %	4,5 %	5,0 %	5,2 %	5,9 %
Ventelo**	9,5 %	9,6 %	6,2 %	5,7 %	5,2 %
Tele2	4,3 %	4,8 %	5,6 %	5,0 %	4,0 %
Lyse Tele	1,3 %	1,7 %	2,1 %	2,5 %	2,7 %
Eidsiva Bredbånd	0,3 %	0,6 %	1,7 %	1,9 %	2,0 %
BKK Bredbånd	1,4 %	1,5 %	1,6 %	1,7 %	1,6 %
TDC AS	2,1 %	1,5 %	1,7 %	1,4 %	1,4 %
Tafjord Marked	1,6 %	1,3 %	1,4 %	1,4 %	1,4 %
Andre	13,6 %	15 %	16,2 %	18,7 %	19,8 %

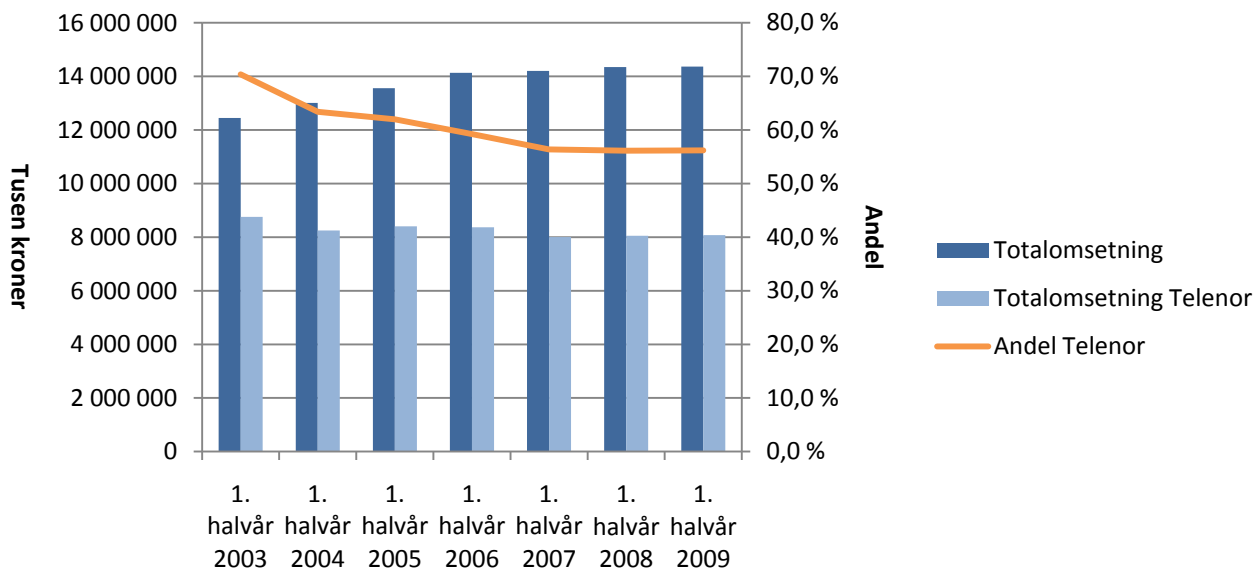
Tabell 22 Aktørenes andel av omsetningen for fast bredbånd

*Markedsandelene fra Tiscali er inkludert tom første halvår 2004.

**Markedsandelene fra Catch og Bluecom er inkludert fra 1. halvår 2002 tom 1. halvår 2005.

5.5 Telenors andel av total omsetning

Figuren viser total omsetning og Telenors andel i perioden første halvår 2003 til første halvår 2009. Fra første halvår 2008 til første halvår 2009 øker Telenor sin andel av omsetningen fra 56,1 til 56,2 prosent.

Figur 21 Utvikling i totalomsetning for ekomarkedet og totalomsetningen for Telenor. Utvikling for Telenors andel av totalomsetningen.

6 Distribusjon av TV til sluttbruker

6.1 Innledning

Fra og med 2007 har PT innhentet tall for antall sluttbrukere på ulike plattformer for TV-distribusjon. Distribusjon av TV-signaler i form av kanaler eller programpakker til sluttbrukere skjer på basis av aksessteknologier som bakkenett, kabel-TV nett, satellitt og optisk fibernet. Figuren under viser hva PT måler i denne statistikken og hvilke sluttbrukere som ikke omfattes av statistikken.

Hva måler vi?

Måler		Måler ikke		
Kabel-TV	Satellitt	Optisk fiber	Digitalt bakkenett	Analogt bakkenett
Sluttbrukere som har avtale direkte med tilbyderne (analogt og digitalt signalmottak)	Sluttbrukere som har avtale direkte med tilbyderne	Sluttbrukere som har avtale direkte med tilbyderne	Sluttbrukere som har avtale med Riks-TV om programpakker Sluttbrukere som bare mottar "gratis" kanaler	Sluttbrukere som mottar signaler i det analoge nett frem til signalene slukkes mot utgangen av 2009
Sluttbrukere i brukereide nett (Restmarkedet)				

Figur 22 Illustrasjon av hvilke sluttbrukerabonnement som er med i statistikken

Det analoge bakkenettet vil i perioden fra 2007 til 2009 bli digitalisert i sin helhet. Selskapet Norsk Televisjon AS (NTV) har konsesjon for å bygge ut og drive det digitale bakkenettet, mens søsterselskapet RiksTV AS skal tilby programpakker i nettet. Kanalene fra NRK, Lokal-TV, Åpen Kanal og TV2's hovedkanal (frem til utgangen av 2009) kan mottas uten vederlag til RiksTV ("gratiskanalene"). Mottak av øvrige program krever en abonnementsavtale med RiksTV om blant annet vederlag. I denne statistikken måler vi antall sluttbrukere som har inngått avtale med RiksTV om mottak av flere kanaler enn "gratiskanalene". Statistikken omfatter ikke sluttbrukere som bare mottar "gratiskanalene". Statistikken omfatter heller ikke de som ved utgangen av første halvår 2009 benyttet det analoge bakkenettet for mottak av TV.

Det er mange selskaper som eier og driver nett for kabel-TV. Mange nett har få brukere og flere nett eies av brukerne, for eksempel borettslag. Store netteiere som Canal Digital Kabel AS og Get AS leverer programpakker til egne sluttbrukere, men også til abonnenter i brukereide nett. Som regel innebærer dette også salg av bredbåndsaksess og bredbåndstelefonitil sluttbrukere. Når det gjelder kabel-TV innhenter vi tall over sluttbrukere av kringkasting ordinært bare fra tilbydere av bredbåndsaksess over kabel-TV-nett. Dette betyr at enkelte kabel-TV-nett kan falle utenfor statistikken, men PT regner med at dette i dag utgjør en begrenset andel. En økende andel av sluttbrukere i kabel-TV-nett mottar lyd og bilde i digitalisert form.

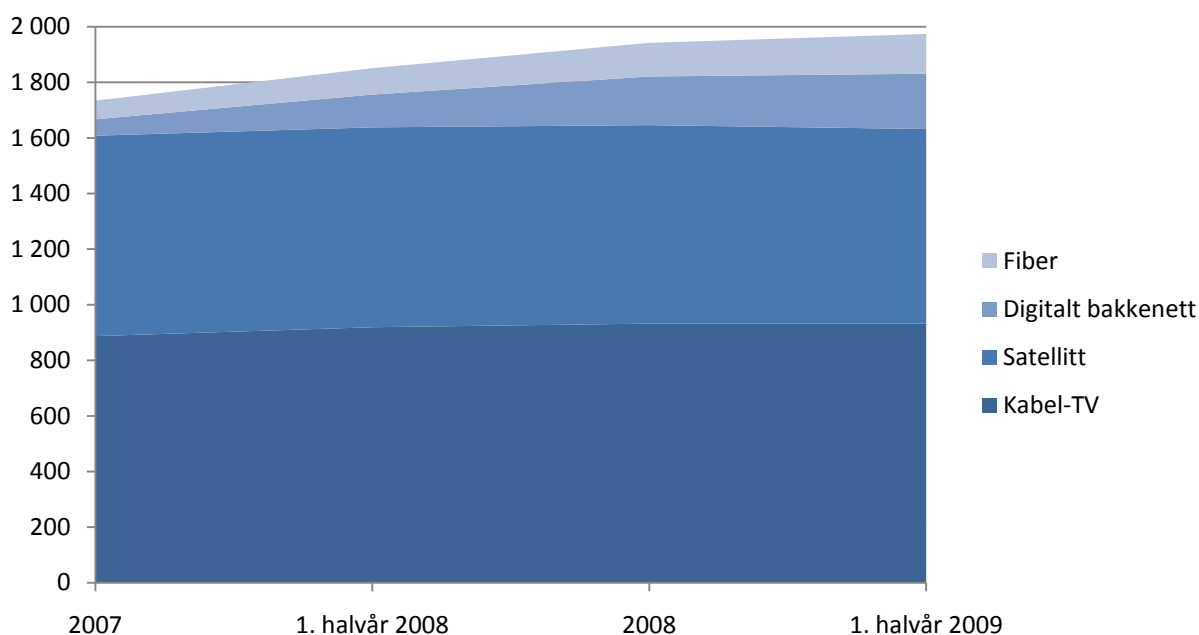
Det er Canal Digital AS og Viasat AS som overfører digital-TV via satellitt til sluttbrukere i Norge. PT har innhentet tall fra disse to distributørene.

De siste årene er det bygget ut et betydelig bredbåndsnett basert på optisk fiber frem til sluttbrukere. Aksessnettet benyttes for tilgang til Internett, mottak av kringkasting, bredbåndstelefon og eventuelle tilleggstjenester utover dette. Digital distribusjon av kringkasting over bredbåndsaksess betegnes som IP-TV og må ikke forveksles med web-TV (nett-TV) der lyd og bilde overføres til én bruker over Internett²⁰.

6.2 Abonnement

Abonnement er sluttbrukere som har inngått avtale med distributør om mottak og betaling for TV-kanaler eller programpakker for TV. Ved utgangen av første halvår 2009 utgjorde dette bortimot 1 974 000 abonnement. Det er en netto økning på om lag 32 000 siden årsskiftet. RiksTV (det digitale bakkenettet) står det meste av denne netto økningen.

Figur 23 viser utviklingen i antall abonnement fordelt på aksessteknologi. Antall sluttbrukere basert på kabel-TV har flatet ut. Økningen i antall abonnement for kabel-TV har økt marginalt siden årsskiftet. Antallet utgjør bortimot 932 000 per utgangen av første halvår 2009. Antall abonnement basert på satellitt fortsetter å avta. Ved utgangen av første halvår 2009 var antall abonnement i overkant av 700 000. Det er en reduksjon på om lag 14 000 siden utgangen av 2008. Antall abonnement i det digitale bakkenettet utgjorde om lag 199 000 ved utgangen av første kvartal 2009. Antall abonnement basert på fiber ved utgangen av første halvår 2009 var kommet opp i nesten 143 000. Det er en økning på nesten 22 000 siden utgangen av 2008.

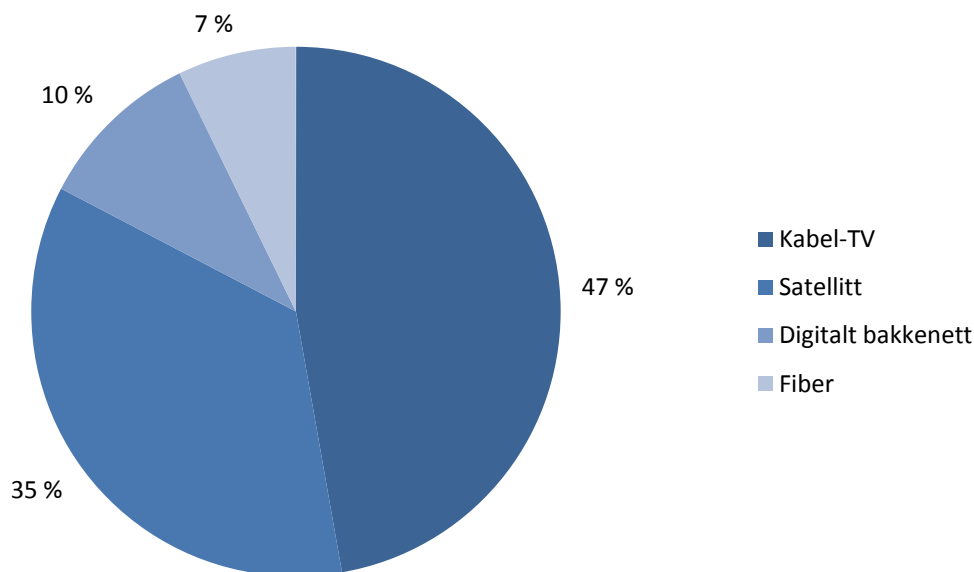

Figur 23 Antall abonnement for overføring av TV-signaler til sluttbruker fordelt på aksessteknologi. Antall abonnement i 1000

Figur 24 viser at 47 prosent av det totale antallet abonnement var basert på kabel-TV²¹. Satellittdistribusjon utgjorde om lag 36 prosent av det totale antall abonnement. Andelen av totalt antall abonnement basert på det digitale bakkenettet eller optisk fiber utgjør henholdsvis 10 prosent og 7 prosent.

²⁰ Kapittel 6 om distribusjon av TV til sluttbruker dekker hovedtrekkene i dette markedet og dermed de aksessteknologier som har stort volum eller som er i vekst. Tallene omfatter derfor ikke distribusjon av TV-signaler over xDSL. Denne kategorien utgjør et svært begrenset antall sluttbrukere og viser ingen økning ved utgangen av første halvår 2009.

²¹ Anslagsvis 60 prosent av kabel-TV abonnementene var basert på bruk av digitale TV-signaler. Dette tallet er basert på anslag fra de enkelte distributører av kabel-TV og må regnes som usikkert.

Figur 24 Andel av totalt antall abonnement for distribusjon av TV, fordelt på aksessteknologi. Per 30.juni 2009

6.3 Omsetning

Den totale omsetningen for distribusjon av kringkasting til sluttbrukere var bortimot 2,7 milliarder kroner i første halvår 2009. Det er om lag 330 millioner kroner mer enn i første halvår 2008.

6.4 De største tilbyderne

Tabell 23 viser andelen av totalt antall abonnement for de største tilbyderne. Telenor har samlet sett bortimot 51 prosent av det totale sluttbrukermarkedet. Gjennom Canal Digital har Telenor 76,2 prosent av satellittabonnementene og 50,6 prosent av kabel-TV abonnementene. Get, som distribuerer kringkasting over kabel-TV-nett, hadde 18,9 prosent av det totale sluttbrukermarkedet, men 40,0 prosent av kabel-TV abonnementene. Til sammen har Canal Digital og Get mer enn 90 prosent av Kabel-TV abonnementene. Lyse Tele har over 27 prosent av abonnementene basert på fiber, men dette utgjør bare 2 prosent av det totale sluttbrukermarkedet. For abonnement basert på fiber har øvrige selskaper mer enn 72 prosent av abonnementene. De fem største selskapene hadde til sammen 90,3 prosent av sluttbrukermarkedet. Ved utgangen av 2008 var tilsvarende andel om lag 94 prosent.

	Telenor	Get	RiksTV	Viasat	Lyse Tele	Øvrige
Kabel-TV	50,6 %	40,0 %				9,4 %
Satellitt	76,2 %			23,8 %		0,0 %
Digitalt bakkenett			100,0 %			0,0 %
Fiber		0,3 %			27,2 %	72,4 %
Av totalmarkedet	50,9 %	18,9 %	10,1 %	8,4 %	2,0 %	9,7 %

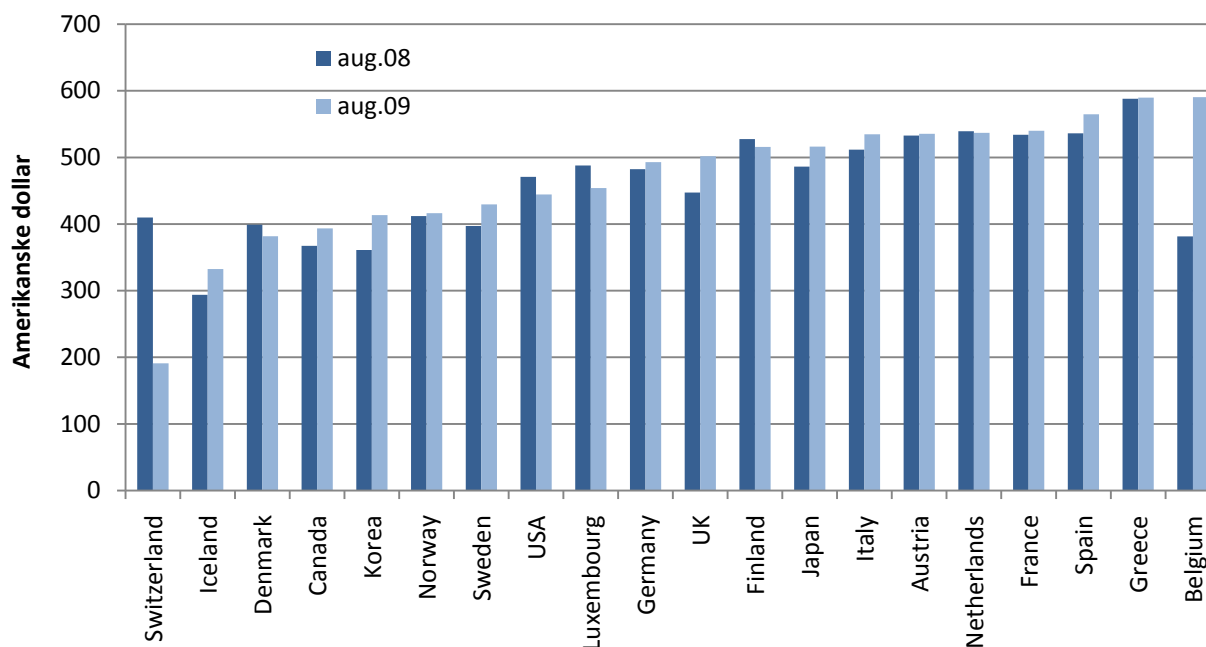
Tabell 23 Fordeling av sluttbrukere på de største tilbyderne av TV. Andel av det totale antall sluttbrukere for distribusjon av TV

7 Internasjonale sammenligninger

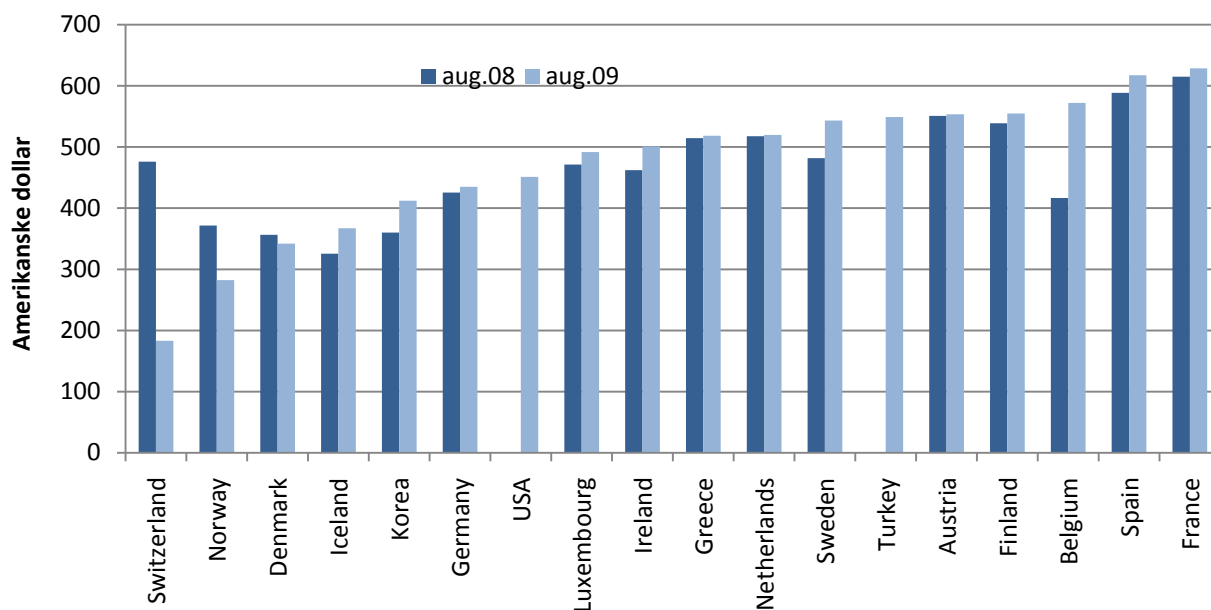
I de sammenligningene PT har gjort er det tatt utgangspunkt i såkalte OECD-kurver ("baskets") som skal representere en gitt bruk av telefon eller mobiltelefon, mot et visst antall samtaler/samtaleminutter til innenlands fastnett, til mobiltelefon og til utlandet. Prisen for denne kombinasjonen av antall samtaler og minutter er i sammenligningene i det følgende gitt i amerikanske dollar inklusive merverdiavgift (eksklusive mva for bedriftsmarkedet). De er korrigert for forskjeller i kjøpekraft (PPP; Purchasing Power Parity) og benevnt som USD/PPP. Det er flere aktører og flere abonnementer for hvert land. I oversiktene under er det billigste abonnementet for hvert land valgt ut.

7.1 Fasttelefoni

Figurene 25 og 26 gir et bilde av forskjellene i kostnader for fasttelefoni i OECD-landene, for privatkunder og bedriftskunder. For privatkunder er Norge det sjette billigste landet, og for bedriftskunder er Norge det fjerde billigste landet. Tilsvarende plasseringer i august 2008 var henholdsvis åttende og tredje plass.

Figur 25 Årlige utgifter til fasttelefoni for privatkunder i OECD land, inklusive mva, august 2009 i amerikanske dollar, justert for ulikheter i kjøpekraft (Kilde: Teligen)

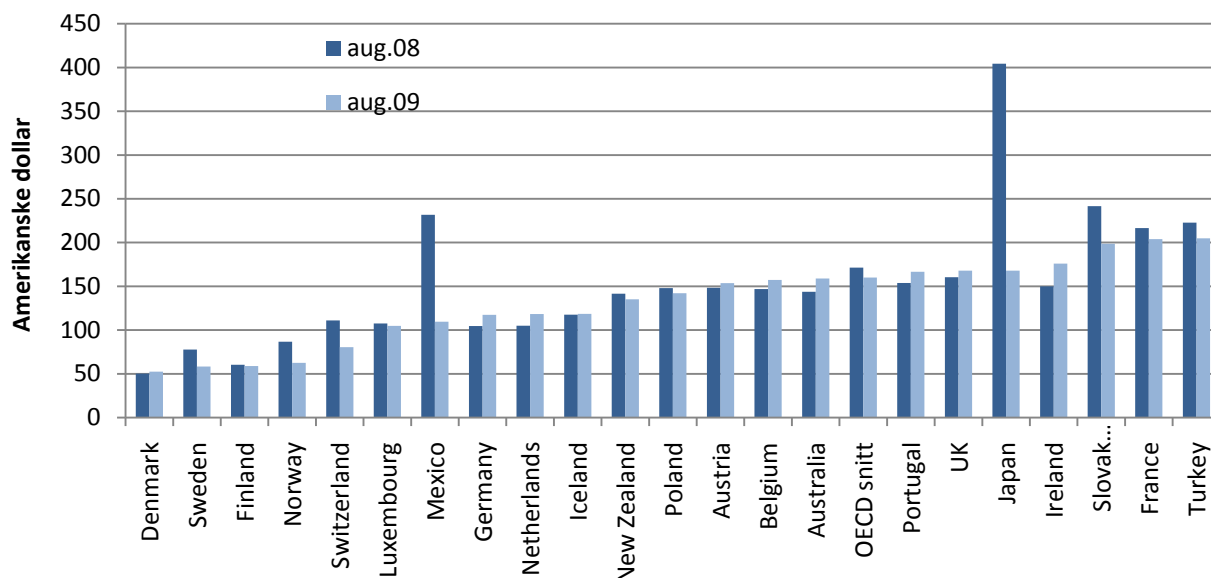
Figur 26 Årlige utgifter til fasttelefoni for bedriftskunder i OECD land, eksklusive mva., august 2009 i amerikanske dollar, justert for ulikheter i kjøpekraft (Kilde: Teligen)

7.2 Mobiltelefoni

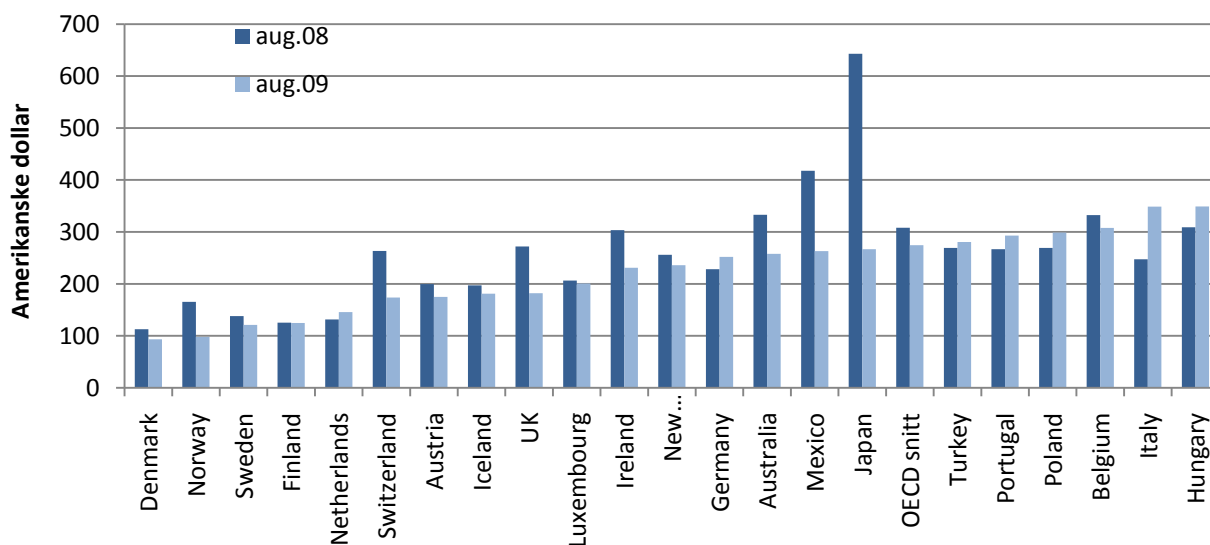
Både kontantkort og etterbetalte abonnement er inkludert.

For kategorien lavt forbruk er Norge det fjerde billigste landet. For kategorien middels forbruk er Norge det nest billigste landet, mens for kategorien høyt forbruk er Norge det tredje billigste landet.

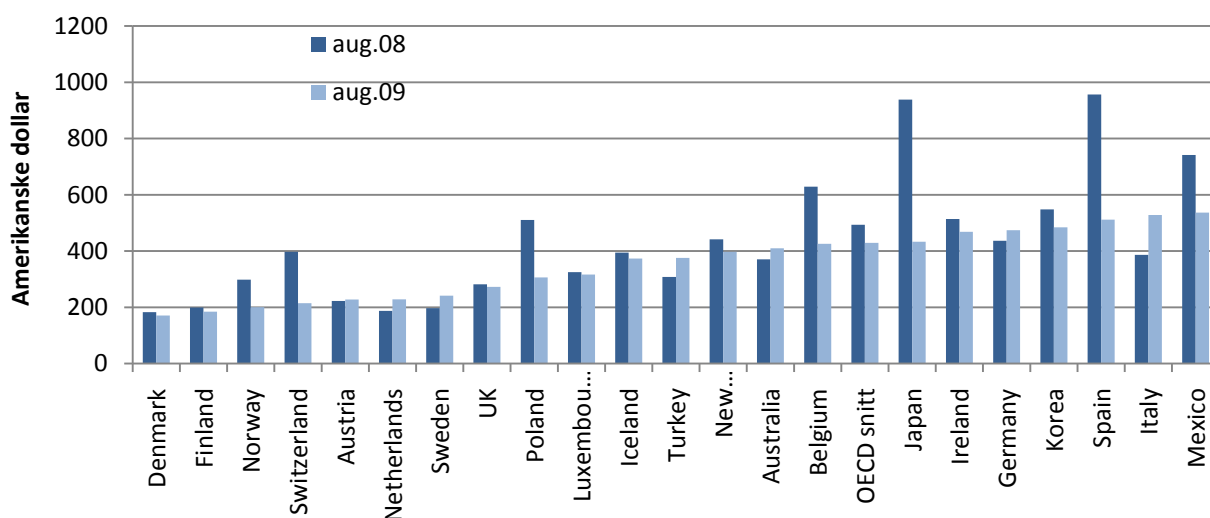
Tilsvarende plasseringer i august 2008 var henholdsvis fjerde, femte og syvende plass. Det vil si at Norge tar noen steg i positiv retning. Denne undersøkelsen henter prisinformasjon fra de to største tilbyderne i de ulike OECD landene, dersom disse har over 50 prosent markedsandel. Har de under 50 prosent, vil man inkludere nye tilbydere inntil de utgjør mer enn 50 prosent markedsandel. Måler tale, SMS og MMS. Dette gir ikke et eksakt bilde over prisutviklingen, kun en indikasjon.

Figur 27 Årlige utgifter til mobiltelefoni for kunder med lavt forbruk i OECD land, inklusive mva., samt OECD-gjennomsnitt august 2008 og august 2009 i amerikanske dollar, justert for ulikheter i kjøpekraft. (Kilde: Teligen).

Figur 28 Årlige utgifter til mobiltelefoni for kunder med middels forbruk i OECD land, inklusive mva., samt OECD-gjennomsnitt august 2007 og august 2008 i amerikanske dollar, justert for ulikheter i kjøpekraft. (Kilde: Teligen)

Figur 29 Årlige utgifter til mobiltelefoni for kunder med høyt forbruk i OECD land, inklusive mva., samt OECD-gjennomsnitt august 2007 og august 2008 i amerikanske dollar, justert for ulikheter i kjøpekraft. (Kilde: Teligen)

Vedlegg 1: Operative tilbydere av teletjenester per 30. juni 2009

Ved utgangen av juni 2009 var det 193 operative aktører innenfor områdene fasttelefoni (inklusive bredbåndstelefoni), mobiltelefoni, bredbånd og leide linjer (overføringskapasitet). Til sammenligning var det ved utgangen av juni 2008 183 aktive aktører.

	Fasttelefon	Mobiltelefon	Bredbånd	Mobit bredbånd		Fasttelefon	Mobiltelefon	Bredbånd	Mobit bredbånd	
ACN Norge AS		X	X		Fikas Bredbånd AS	X		X		
Agder Breiband AS		X		X	Finnås Kraftlag	X		X		x
Alta Kraftlag AL		X		X	Firmatener AS			X		
Asker og Bærum fibernett AS					Fitjar Kraftlag BA	X		X		
Austevoll Kraftlag BA		X		X	Fredrikstad Fibernett AS	X		X		
AxessPartner AS				X	Frøna Breiband AS			X		
Axsenso Ltd NUF		X			Fusa Kraftlag			X		x
Bahnhof AB				X	GaulaNett AS			X		
Ballangen Energi AS				X	Get AS	X		X		x
BaneTele AS				X	Grongnett AS			X		
Bardufoss Kabel-TV				X	Hadeland Energi Bredbånd AS	X		X		
Bellit AS		X	X		Hafslund Telekom AS	X				
Berger IKT				X	Halden Dataservice AS			X		
Best Media AS		X	X		Hallingdal Kraftnett AS			X		
BKK Marked AS		X		X	HardangerNett AS	X		X		x
BOF AS		X		X	Haugaland Kraft AS	X		X		
Bredbåndsfylket Troms AS				X	Hello AS	X	X			
Bredbåndsservice as				X	HemmeNett AS	X		X		
Brednett AS				X	Hesbynett AS			X		
Broadnet Norge AS		X	X	X	Hipercom			X		
Brødrene Nielsen TV AS		X		X	H-Nett Bredbånd AS	X		X		x
BT Solutions Norway AS					Homebase AS			X		
Bykle Breiband AS		X		X	Hålogaland Kraft AS	X		X		
CBK Tele AS		X			Iaksess AS			X		
Chess Communication AS			X	X	iBand AS				X	
Choice Telenet AS			X		Ibidium Norden AS	X	X			
Consoll AS				X	Infonett Røros AS	X		X		
Cyberhems AS				X	Intelecom Norge AS					
Dalane Breiband AS		X		X	Ip Only Networks AS			X		
Danskerud Antenneservice				X	iPhone AS	X				x
DataGuard AS				X	IPLink AS	X				
Direct Connect AS		X		X	Jæren Kabelnett			X		x
Distriktsnett AS				X	Jølster Breiband AS			X		
Drangedal Everk KF				X	Kabel-TV AS			X		x
Easynet AS				X	Kio IT AS			X		x
Easytelcom AS		X			Klepp Energi AS	X		X		x
EB Kontakt AS		X		X	Kompetanse Nord AS			X		x
Eidsiva Bredbånd AS		X		X	Kragerø Energi Bredbånd AS	X		X		
Eltele AS				X	Kvamnet AS	X		X		x
Enetel AS		X			Kvinnherad Breiband AS	X		X		
Eniro Norge AS		X			Lebara AS			X		x
Eninvest AS		X		X	Lier Fibernett AS	X		X		
Etne Elektrisitetslag		X		X	Lindtel AS			X		x
Evenes Kraftforsyning AS				X						x

	Fastelefon	Mobiltelefon	Bredbånd	Mobit bredbånd	Fastelefon	Mobiltelefon	Bredbånd	Mobit bredbånd
Lyse Tele AS	X	X	X				X	
Modum Kabel-TV AS			X				X	
Monsternet ANS	X		X		X		X	
MTU Communications AS	X	X	X				X	
MultiNet as			X		X			
NEAS Bredbånd AS	X		X				X	
NetCom AS	X	X		X	X		X	
NetPower Int AS			X				X	
NettStar AS			X				X	
Network Norway AS	X	X					X	
Network Solutions Norway AS			X		X		X	
Newphone Norge AS		X		X	X	X	X	
NextGenTel AS	X		X		X		X	
Nextit Solutions AS	X	X					X	
NextNet AS			X		X	X	X	X
Nittedalsnettet AS	X		X		X			
NK-Nett AS			X				X	
Norcom Norefjell AS			X				X	
Nordisk Mobiltelefon Norge AS				X	X	X	X	X
NordlysNett AS			X		X			
Nornett AS	X		X		X	X		
Notcom AS			X		X	X	X	
Notodden Energi AS	X		X				X	
NTE Bredbånd AS	X		X				X	
Numedal Aksess AS			X				X	
Nætt AS			X			X		
Okapi AS			X		X		X	
One Call AS	X	X	X		X		X	
Optonet AS			X		X	X		
Orange Business Norway AS	X		X		X		X	
Orkidenett AS			X		X		X	
Oyatel AS	X				X		X	
Phonect AS	X	X			X			
Phonzo AS	X						X	
Powertech Information Systems AS			X		X			
Prodoc Drift AS			X				X	
RadioLink Telemark AS			X				X	
Rauma Energi Bredbånd AS			X		X	X	X	X
RingNett AS			X		X	X	X	
Romerike Bredbånd AS			X				X	
Romerike Multimedia AS			X		X		X	
Rudi Baumgarten Net AS			X		X		X	
Samnett AS			X		X		X	
Sandefjord Bredbånd KF	X		X				X	
sat24.no AS			X				X	
Scan Net AS			X				X	
Selbu Energiverk AS	X		X				X	
Seram IKT AS					X			
Signal Bredbånd AS	X		X			X		
Skagerak Fibernet AS	X		X				X	
Skånevik Ølen Kraftlag	X		X				X	
Sortland Elektro AS			X				X	
Skånevik Ølen Kraftlag	X		X		X		X	
Sognerett AS			X					
				Totalt	94	26	153	11
Sortland Elektro AS			X					
SSC Networks Norge AS			X					

Vedlegg 2: Tilbydere med sterk markedsstilling (SMP) og tilhørende forpliktelser

Tilbydere med sterk markedsstilling (SMP) og tilhørende forpliktelser				
Marked	SMP utpekt	Vedtak / Beslutning		
		Dato	Viktigste forpliktelser	Status
Sluttbrukermarked				
1. Tilgang til fast elektroniske kommunikasjonsnett som anvendes til offentlig telefontjeneste (tidligere M1-M2)	Telenor	21.04.2006	Tilgang, ikke-diskriminering, transparens, prisregulering på grossistnivå	Iverksatt
Grossistmarked				
2. Originering av offentlig telefontjeneste i fastnett (tidligere M8)	Telenor	24.03.2006	Tilgang, ikke-diskriminering, transparens, prisregulering	Iverksatt
3. Terminering av offentlig telefontjeneste (tale) i individuelle fastnett (tidligere M9)	Telenor	24.03.2006	Tilgang, ikke-diskriminering, transparens, prisregulering	Iverksatt
	Get, Hafslund, InTelecom, Lyse, NetCom, NextGenTel, Orange, TDC, Tele2, Telio, Ventelo, Verizon	24.03.2006 08.04.2008 (Lyse)	Tilgang, transparens, prisregulering	
4. Grossistmarkedet for full og delt tilgang til faste aksessnett (tidligere M11)	Telenor	03.04.2009	Tilgang, ikke-diskriminering, transparens, prisregulering	Iverksatt Vedtak påklaget av TDC og Ventelo
5. Grossistmarkedet for tilgang for levering av bredbåndtjenester, herunder bitstrømstilgang (tidligere M12)	Telenor	03.04.2009	Tilgang, ikke-diskriminering, transparens, regnskapsmessig skille	Iverksatt Vedtak påklaget av TDC og Ventelo
6. Grossistmarkedet for overføringskapasitet for aksess (tidligere M13)	Telenor	03.05.2007	Tilgang, ikke-diskriminering, transparens, regnskapsmessig skille, prisregulering	Iverksatt
7. Terminering av tale i individuelle offentlige mobilkommunikasjonsnett (tidligere M16)	Telenor, NetCom, Tele2, Network Norway	08.05.2007	Tilgang, ikke-diskriminering, transparens, prisregulering	Iverksatt
		17.11.2008		
	TDC, Barablu, Ventelo	08.05.2007 17.11.2008	Tilgang, transparens, prisregulering	Iverksatt

"Gamle markeder"*				
Marked	SMP utpekt	Vedtak / Beslutning		
		Dato	Viktigste forpliktelser	Status
Sluttbrukermarked				
Fast offentlig telefontjeneste (tidligere M3, M4, M5 og M6)	Telenor	21.04.2006	Ikke-diskriminering (alle), transparens (tidligere M3 og M4)	Iverksatt
Sluttbrukermarkedet for minimumstilbud av overføringskapasitet (tidligere M7)	Telenor	03.05.2007	Tilgang, ikke- diskriminering, transparens, prisregulering	Iverksatt
Grossistmarked				
Transitt av offentlig telefontjeneste i fastnett (tidligere M10)	Telenor	24.03.2006	Tilgang, ikke- diskriminering, transparens, prisregulering	Iverksatt
Grossistmarkedet for overføringskapasitet for transport (tidligere M14)	Telenor	03.05.2007	Tilgang, ikke- diskriminering, transparens, regnskapsmessig skille	Iverksatt
Tilgang til og samtaleoriginering i offentlige mobilkommunikasjonsnett (tidligere M15)	Telenor	23.01.2006	Tilgang, ikke- diskriminering, transparens, regnskapsmessig skille, prisregulering	Iverksatt
Det nasjonale markedet for internasjonal gjesting i offentlige mobilkommunikasjonsnett (tidligere M17)	Ingen SMP funnet	31.07.2006	--	--
Overføringstjenester for kringkasting, for levering av kringkastingsinnhold til sluttbruker (tidligere M18)	Forhåndsregulering ikke aktuelt	20.11.2006	--	--

Vedlegg 3: Ord og uttrykk

ADSL Asymmetric Digital Subscriber Line. Gjennom ulike xDSL-teknologier kan eksisterende kobberkabelnett utnyttes til tjenester med behov for høy overføringskapasitet, f. eks. video.

ATM Asynchronous Transfer Mode. En forbindelsesorientert teknikk som baserer seg på en "celle" av en bestemt størrelse som overføringsmekanisme. ATM er derfor en bestemt form for pakkesvitsjing, med stor transparent kapasitet.

DDI/DDO Direct Dial In/Direct Dial Out. 2 Mbit/s forbindelse mellom en hussentral og et PSTN.

Ethernet Standard for lokale datanett (LAN), som kan brukes med de fleste typer datamaskiner.

Forvalg Fast forvalg eller forvalg med prefiks. Tjeneste som tilbys av fastnettooperatører, og som gjør det mulig for en abonnent selv å velge hvilken operatør som skal transportere samtalen. Forvalg med prefiks ble introdusert i det norske markedet 1. januar 1998, fast forvalg 1. juni 1999. Ved forvalg med prefiks må abonnenten bruke et firesifret forvalgsnummer foran mottakende abonnents telefonnummer for å gjennomføre samtalen via den operatøren som velges

Frame Relay En protokoll i henhold til ITU-T rekommandasjon I.122, for pakkesvitsjing i digitale transmisjonssystemer.

Gjesting Mulighet for en mobiltelefon eller annen mobil terminal å ha tilgang til nett innen dekningsområdet for et cellebasert radionett (som NMT og GSM). Begrepet brukes i forbindelse med muligheten for å bevege seg mellom ulike mobiloperatørers nett i ulike land. I Norge er det foreløpig ikke nasjonal roaming.

GSM Global System for Mobile Communications. Felleseuropeisk digitalt mobiltelefonsystem.

IP Internet Protocol. Kommunikasjonsprotokoll som tar hånd om adressering og veivalg for datapakker for Internett og andre IP-baserte nett

ISDN Integrated Services Digital Network; digitalt nett som integrerer flere typer tjenester: tale, tekst, data og bilde. Tale og andre analoge signaler konverteres til digitale signaler i brukerutstyret. ISDN tilbys med 2x64 kbit/s kanaler og en datakanal på 16 kbit/s som ISDN 2B+D (grunntilknytning) og med 30x64 kbit/s kanaler og en datakanal på 64 kbit/s som ISDN 30B+D (utvidet tilknytning).

ISDN-pak Dataoverføringstjeneste over signaleringskanalen på ISDN

kbit/s Kilobit per sekund; tusen bit per sekund, mål for overføringskapasitet

LAN Local Area Network. Lokalt nettverk med høy overføringskapasitet og begrenset rekkevidde i en bygning eller et begrenset område for sammenknytning av datamaskiner.

Mbit/s Megabit per sekund, millioner bit per sekund, mål for overføringskapasitet.

MMS Multimedia Messaging Service. Tjeneste for å sende blant annet bilder og lyd til GSM-terminaler.

MNO Mobile Network Operator. Nettooperatør med egen fysisk infrastruktur og med eget radionettverk.

MVNO Mobile Virtual Network Operator. Nettooperatører med noe egen fysisk infrastruktur, men ikke radionettverk. Har egne funksjoner for tjenestetilpasning.

Mørk fiber Optisk fiber som ikke er tilknyttet elektronikk med trafikkstyringsdata og overføringsgrensesnitt.

NMT Nordic Mobile Telephone. Det første automatiske systemet for mobiltelefoni som ble innført i Norge. Finnes i to ulike systemer: NMT 450 og NMT 900.

Originering Tjeneste for å bringe et anrop fra en abonnent til tilknytningspunkt for samtrafikk, der anropet formidles videre av den operatør som er valgt ved bruk av prefiks eller fast forvalg ved en samtale eller en dataforbindelse. Tjenesten brukes når en kunde velger å bruke en annen operatør for å gjennomføre et anrop, men hvor annen operatør ikke har eget aksessnett. Se også terminering.

PSTN Public Switched Telephone Network, det analoge offentlige telefonnettet. Radioaksess Tilknytning til telenett ved hjelp av radiooverføring, dvs. som alternativ til kobber- eller fiberkabel.

Roaming Se gjesting.

Samtrafikk Utveksling av trafikk mellom teleoperatører slik at abonnenter i forskjellige nett kan kommunisere.

SMS Short Messaging Service. Tjeneste for korte tekstmeldinger som sendes til GSM-terminaler.

Svitsjing Opp- og nedkobling av forbindelser i et nett. Kommer av svitsj (engelsk switch), og er fysisk utstyr for å binde sammen en eller flere kommunikasjonslinjer med en eller flere andre kommunikasjonslinjer.

Terminering Tjeneste for å bringe et anrop fra en abonnent til et tilknytningspunkt for samtrafikk hos en operatør over til aksessnettet til en annen operatør for å fullføre overføring av anropet. Tjenesten brukes når en kunde gjennom sin operatør ikke har direkte tilgang til mottakende abonnent, men fullfører anropet gjennom en annen operatørs aksessnett. Se også originering og transitt.

Transitt Tjeneste for overføring av en samtale fra et tilknytningspunkt til et annet tilknytningspunkt for samtrafikk i en teleoperatørs nett.

Transportnett Nett bestående av transmisjonssystemer for den fysiske overføring av informasjon og de logiske funksjoner som er nødvendige for ruting av informasjon for ulike tjenester gjennom nettet.

WLAN Wireless Local Area Network. Betegnelse på trådløse nettverk for datamaskiner, basert på radiooverføring.

WLL Wireless Local Loop. Betegnelse på trådløse aksessnett for telefoni (som også kan brukes til datakommunikasjon).

xDSL Digital Subscriber Line. Felles betegnelse på teknologier som gjør det mulig å øke kapasiteten i kobberaksessnettet. Se også ADSL.